Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

В лучності сила!

SWOBODA

Рік XVIII. Ню Иорк. Четвер, 11-го серпня 1910. Число 32 Vol. XVIII. New York, N. Y. Thursday, August 11, 1910. No. 32

Оголошене.

Отсим подаєсь до загального відома всім відділам і їх членам, приналежачим до ,,Руського Народного Союза,“ що

XI Головна Конвенція „Руського Народного Союза“

відбуде ся

в місті Cleveland, Ohio, почавши від дня 20-го вересня с. р.

Згідно зі статутами Р. Н. С., кождий відділ Р. Н. С., котрий сповнив всї приписи і постанови, приписані статутами тої Орґанїзації, має право вибору делеґата на Конвенцію. — Вибір делеґатів має відбутись протягом місяця липня с. р. так, щоби до 19-го серпня (august) с. р. всї делеґати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союза.

Ні один відділ Р. Н. Союза, котрий не був членом Орґанїзації що найменше шість місяців до речинця вибору делеґатів, не має права вибору делеґата. — Ні один відділ Р. Н. Союза, котрий не сповнив всїх своїх обовязків супроти Орґанїзації і її статутів, як: неплачене точного і повного розмету, принимане членів до відділу а до Р. Н. Союза ні, або на оборот, невиконуване припоручень Головного Виділу Р. Н. С., не має права вибору делеґата, згідно зі статутами Орґанїзації (§ 90 старий статут і § 89 новий статут).

Піякий відділ не може вибрати за делеґата такого члена, котрий є рівночасно урядником иньшої подібної орґанїзації.

Відділи, котрі мають право до більше як одного голосу, застосують ся до § 99 старий статут, § 98 новий статут, як також до § 98 старий статут, § 97 новий статут.

Делеґатом на Конвенцію може бути вибраний кождий член Р. Н. Союза, котрий єсть що найменьше 6 місяців членом Орґанїзації та вміє писати і читати. — Відділи, котрі не хотять висилати делеґатів, а хотілиби, щоби їх відділ був заступлений, мають застосуватись до § 96 старий статут і § 95 новий статут.

Місце конвенційної галї, як також порядок Конвенції буде оголошений пізнійше.

McAdoo, Pa., July 9, 1910.

Д. Капітула, головний предсїдатель.

А. Шаршонь, голов. касієр.

С. Ядловский, голов. секретар фінансовий.

Т. Лабовский, голов. секретар рекордовий.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Липень 1910

Разом виплачено запомог на суму .	$10.400.00
Платня головних урядників за Липень	190.00
Засїдане Контр. Комісії	151.01
Адміністрація Союза за Липень	194.99
Друкарня ,,Свободи“ за праці і друки	463.43
Весь розхід виносить	$11,399.43

Розмет платить 12,473 членів на цїле посмертне (кождий по 86 цнт.) і 1756 членів на пів посмертного (кождий по 43 цнт.)

Крім того кождий член платить за орґан ,,Р. Н. Союза“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центї, на Фонд Бідних по 1 центї.

Член на цїле посмертне платить 1.00 дол. а на половину посмертного 57 центів.

А. Шаршонь, гол. касієр. *С. Ядловский, гол. секр.*

Дм. Капітула, гол. предсїд.

Спростоване.

В звітї Контрольної Комісії Р. Н. Союза, поміщенім на 1-ій сторонї ч. 30 з 28-го липня с. р. вкрали ся через недогляд отсї друкарські похибки:

1-ша шпальта, верш 9 з долини в рубрицї ,,додавши процент“ має бути 1089.88 а не як оголошено 1089.66.

1-ша шпальта, верш 2-ий з долини в рубрицї ,,фонд бідних“ має бути 4453.06 а не 4153.06; і наконець в звітї з ,,Друкарнї“, рубрика ,,Розхід“ (2-га шпальта) за Февруар має бути 2129.01 а не 2139.01.

Просимо отже ласкаво в назначених місцях відповідно справити подані тут ошибки.

Редакція.

До всїх довжників,

що винні друкарни „Свободи“ за виготовлені друкарські праці.

Усїх, кого се тикає ся, просить ся в як найкоротшім часї вирівнати свої залеглости, позаяк перед Конвенцією рахунки друкарнї мусять бути замкнені. В противнім разї адміністрація буде приневолена подати спис довгуючих вїддїлів Головному Урядови Р. Н. Союза, щоб сей стягнув разом з розметом довг друкарнї за всякі друкарські праці.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Серце мовить, а розум наказує.

І опять по всїй широкій і далекій американській Руси-Українї пішли віча за вічами, посипали ся протести, де-неде і капнуло пару долярів. І отсей с о л о м я н и й огень — бо досьвід дійсно каже нам тільки так назвати сей весь рух — як скоро спалахнув так скоро і потахне. І опять по нім наступить давне отупіне, якась апатія, невитовкувана нічим байдужність.

Бо і дійсно, шкодаб і забирати голосу та говорити про сих кілька віч, — сей відгомін на вільній земли мордованя цьвіту народу в ,,сьвятинї науки у Львові,“ колиб не одно віче, яке ярко відбиває від буденности віч по других місцевостях.

І вдармо ся в груди та і скажім собі щиру правду в очи: що американська Русь зробила доброго чи то для добра народа тут, чи в Галичинї, чи для тих жертв, що багряною низкою падуть у відвічній борбі з ворогами устроюванєм пустих віч? Яка-ж із них користь?... Зійшлись, побалакали, деколи і побились, тай опять усї з віча опинили ся — коло бари. Отже моральна користь майже ніяка або дуже мала — а користь матеріяльна ще менча... І тому то сум огортає людину, дивлячи ся на сей застій, на сю крайну байдужність, яка вкорінила ся у нашому народї. І — як сказано в горі — не варта-б навіть і забирати місця про сї всї віча, коли-б не замітне віче з Пітсбурґа, про яке читачі найдуть звіт на иньшому місци сеї часописи.

Чим-же воно замітне? Тим власне, що із перебігу його було видно, що там була не лише пуста балаканина, що там не лиш видно спалахнувший солонянпй огень, але що віче в Пітсбурґу — хиба чи не одиноке — дало реальні плоди, показало, що суть ще між нами серця горячі, повні любови до катованої країни.

Тому то зертаємо увагу усего нашого загалу на звіт з пітсьбурского віча, а головно на реферат о. Стефановича. Поданий ним проєкт, заслугує на як найбільше поперте, заслугує дійсно на те, щоб вся наша американська Русь взяла ся за нього всїми силами. О. Стефанович в проєктї своїм жадає, щоб тутешні Русини-Українцї зложили суму 2400 дол. Процент від сеї суми виносив би річно 500 корон і сих 500 корон рік в рік йшли би до Галичини як надгорода для того чоловіка, який придбавби для ,,Господарського Союза“ найбільше число нових членів. В сей спосіб, як не з патріотизму, то для надгороди розвинулаб ся в Галичинї сильна аґітація за ,,сільським Союзом“, який безвпинно ріс-би в члени і можливо, що навіть в короткім часї згуртував-би усїх наших селян. А таке товариство селянське, в якого члени входилиб не сотки, але сотки тисячів, становилоб в Галичинї таку силу, перед якою дріжалиб вороги та яка змоглаб диктувати права. ,,Се булаб дійсна і вічна акція для добра хліборобів“ — а ми додамо, що се булоб також вічним памятником нашого патріотизму, доказом, що і нас болить, коли лютий ворог точить з ребер нашого люду теплу кровцю.

І пітсбурґські патріоти зложили на сю цїль 1.100.00 долярів.

Честь і Слава їм за се!...

До сего діла повинна прилучити ся уся американська Русь-Україна, повинен кождий сьвідомий Русин при всякій нагоді збирати лепти, хочби і наименчі, щоб почате діло довести як найскорше до кінця.

,,Не словами — а долярами можна дуже богато помочи несщасній рідній країні“. А се хиба лекше, як наставляти свої груди на баґнети і скритоубійчі кулі.

Після нашої гадки, усї складки, збирані з нагоди теперішних віч повинні піти на сю цїль — а сим вони більше зроблять, як посилані в роздроблену на двайцять ріжних фондів.

Коли з нагоди впавших мучеників за просьвіту і права народу американська Русь-Україна довершить хоть одного того діла, коли хотяй одно се діло видасть плід, тоді доперва американські Русини зможуть сьміло сказати, що кров жертв не поплила даром, але що з неї вродив ся местник, страшний і неумолимий наче смерть— народня сьвідомість.

Боротьба за право.

По роману *К. Є. Францоза*. — Переклав *Мих. Атаманюк*.

(Дальше)

Дорога із Зулавців іде з початку берегом Прута, а потім круто звертаєть ся і перетинає долину. Коли повозка минала той скрут настав сумерк. В тім один із поліцаїв скочив зі свого місця і став на противнім березї Прута.

— Що стало ся? — переляканий подумав Капроньский і обома руками обняв другого поліцая.

— Із ліса виїхали узброєні їздції, з дванацять чоловіка, — всї Гуцули.

— Вертай ся назад! — крикнув Капроньский приглушено зі страху.

— То не можливо! — відповів поліцай. — Ті люде скорше дібють ся до берега, нїм ми їх обгонимо. Лучше їдьмо вперед.

Конї помчали. Та скоро почув ся тупіт їздців. Віддїл Гуцулів перейшов ріку і пігнав ся за повозкою.

Через кілька хвиль розніс ся різкий голос:

— Стій, а то стріляємо!

— Гони що сили! — кричав поліцай.

Та візник стримав конї, скочив із воза і кинув поводи.

— Я не наняв ся, щоби мене вбили! — сказав він. — А від Тараса не утечеш!

Їздції окружили повозку, двох схопило конї за поводи а прочі стояли по обох боках повозки з пістолєтами в руках.

— Віддайте зброю! — крикнув смаглявий мужчина з соколиним виглядом. То був провідчик відділу.

Всї послухали.

— Можете відїхати собі, а пан Капроньский буде ласкав піти з нами. Його бажає бачити Тарас. Будь ласка, пане слїдчий.

Слїдчий не міг сам висїсти з повозки; трясли ся під ним ноги. Мусїли їздції зняти його. Потім підвели йому осїдланого коника.

— Тарас дуже жалує, що не міг вислати тобі карету, — сказав провідчик, — та за те він вислав тобі що найсмирнійшого коника.

Капроньский не ворухнув ся. Його посадили на коня.

— Привяжіть його до сїдла, — приказав провідчик, — а двох хай ведуть коня за поводи! — А ви можете їхати собі — звернув ся він до поліцаїв.

Поліцаї не давали себе просити і чим скорше повтїкали.

III.

Пів дня їзди від Зулавців, посеред гірских круч, є місце, що називає ся „Велика Поляна". Стежинка, що провадить до Великой Полянї досить страшна піхотинцеви, хоч призвичаєна гуцульска конина іде по нїй цїлком сміло. Щоби добити ся до Великої Поляни, треба іти головною стежкою, яка дальше провадить до „Чорного Озера" і губить ся так в горах. В половинї ходу тою стежкою, в тім місци, де стоїть на пів розбитий дороговказ з червоним деревляним хрестом, іде на право друга стежка, прямо непомітна. Та стежечка страшно крута, під ногами розсипає ся червоний хрупкий камінь в родї цегли, і вона то спускаєть ся то піднімаєть ся по найстрашнійших, навислих закрутах. Близько через годину їзди по камяно-пісчистій пустинній місцевости і крізь вузеньку провалину відкриваєть ся подорожному назвичайно гарна долина. Зробивши хоч як небезпечну дорогу, не пожалує того подорожний, що вибрав ся у ті дебри. Таких місцевостий небогато є серед Карпат.

По серединї кітловини, покритої безчисленним множеством цьвітів, лежить придивне темносинє озеро. Кругом него чудний буковий лїс. Із озера витїкає річка, що спливає щілинами а там пливе до Прута. Зі всїх сторін пливуть численні гірскі потоки. А далї під самими небесами синїють громади гір. То місце називаєть ся тепер „Білі Ключі". Тут саме розложив Тарас свій табор.

Лїпше місце ледви чи знайшлось-би. До него було і трудно дібрати ся, а до того лежало воно не далеко від долини. Тарас числив і на те, що довкола було диких звірят, і його товариші зможуть прокормити ся чесним способом.

В перші днї, як тільки дооколичні мешканцї довідали ся, що Тарас розложив свій табор на „Білих Ключах", вони поспішили до сего нового сусїда і приносили йому хлїб, молоко, баранину, масло. Тарас приймав, щоби не образити їх. Сини дооколичних господарів приходили до Тараса і просили, щоби їх приняв до свого відділу, та Тарас був дуже осторожний при приниманю людий. Він знав, що всї, що до него приходять відважні і меткі стрільцї, та знав також, що їх привела до него склонність до рабунку.

В самім початку, тільки трох їх приняв Тарас. А то були два стрільцї, що були у него провідниками підчас його мандрівки перед Великоднем і Гуцул Юлько, молодший син, „праведного Ілярія", старика, що жив над Чорним Озером. То був справдїшний сокіл по відвазї, жвавости і силї. Так його й називали „Соколом". З поміж всїх Гуцулів, що приходили до Тараса, він був одинокий, що ним не руководила жажда кровавих рабунків і не з запеклої непокірности а прямо з бажаня відімстити ся за кривди. Коли він ще був хлопчиною, схопили його по приказу одного офіцира і силою привели до касарнї, щоби віддати в жовнїри.

— У нас нема крил, щоби тебе зловити в горах, — сказав офіцир, — зіставай ся, тобі тут буде гарно.

Та анї погрози, анї намови не могли приневолити хлопчину зістати ся. Його освободили аж по вісїм місяцях, після одної ревізії капітана. Офіцир дістав нагану, а Юлько вернув ся в гори. Юлько не хотїв оскорбити старого вітця і не пристав до шайки розбишаків, не став опришком, та в серцї його кипів страшний гнїв. Тепер він дочекав ся давно бажаної нагоди; вступити в ряди „местника" було не соромом а честю.

Враз з трома ново принятими, віддїл Тараса числив вже сїм чоловіка; там були три Гуцули, два слуги і Лазарко з Василем. Василь майже цїлий час не був присутним; він був розвідчиком в товаристві. Омелько смутно кивав головою, нетерпеливо очікуючи скорого походу, а коли Василь повернувши иноді з розвідок сповідав, як радісно приймали його мужики, старик говорив з гірким сьміхом.

— Так, так! Вони навіть складуть нам співанку, як ми будемо висїти на шибеницї.

Тарас був спокійний і мовчаливий. Він заняв ся будовою стаєн, комори на харчі і колиби на поміщене тридцять людий. Він був певний, що таке число зберечь ся у него до Великодня. Тай не помилив ся.

Його віддїл скоро заповнив ся.

Одного вчасного ранку стояв Тарас на сторожи по „Соколови", який сторожив цїлу ніч. Він сидїв не рухомо, заложивши зброю між колїна і пильно вдивляючи ся то в долину, то в гущу. В тім почув ся шум. Тарас почав прислухувати ся. Від „Великої Поляни" почули ся кроки. Минуло ще не мало часу, як перед Тарасом став чоловік зі зброєю за плечима. По виду був то міщанин.

Тарас здивував ся. Він нїколи був би не подумав, що який небудь міщанин візьме зброю і піде в гори.

Сьміливими і твердими кроками підійшов гарний молодець до Тараса.

— Гаразд, Тарасе! — сказав він. — Чи пізнав ти мене? О певно, що нї, хоч ти любив мене, як я був ще дїтваком.

Тарас пильно вдивив ся в лице молодця.

— Дмитрику! — Невже-ж се ти, син Грицька, шевця з Радови!

І Тарас протягнув до него обі руки. Лице Дмитрика прояснїло із радости.

— Так, я твій друг, дитячих лїт, Дмитрик!

— Що-ж тебе привело сюди? Ти переніс богато нещасть?

— Так, так, мій братику, всї дивують ся, що я не посивів ще, хоч у мене всього двацятьчотири роки! Я мало прожив, та я уже старик...

— Ти прийшов до мене за помочию?

Дмитрик заперечив головою.

— А як би і так? — спитав він і пильно глядїв на Тараса. — Ти поміг би менї, не дивлячись на те, що я міщанин?

— Чи ти сумнїваєш ся о тім? — скрикнув Тарас. — Несправедливість і насильство не питають з якого стану чоловік. Хто потерпів, тому я і оборонець. Бідний народ я все любив; будь то наш брат мужик, будь то міщанин. Хибаж твій батько живучи ще в Радові а так само і в містї не заробляв чесним способом на хлїб, або й ти, не так само гарував у містї, як ми по селах? Я не раз і думав, чому то наш руский нарід мійский не злучить ся з мужиками?! І я певний, що міщани тому думають, немов то мужики їх не люблять, бо вони не люблять мужиків. Так ось, говори. Що зможу, то зроблю.

— Дякую Тобі, Тарасе, — сказав Дмитрик. — Та я прийшов не о поміч просити. Прийми мене в свою ватагу.

— Тебе?! — скрикнув Тарас, і скочив із подиву зі свого місця.

— Що ти? Лучило ся мабуть тобі щось страшне, нечуване?

І Дмитрик розказав Тарасови сумну історію про свою сестру, гарну, молоду дївчину Феську, яку обіцяв умираючим родичам стерегти як зїницю в оцї, а її збезчестив молодий пан Камінський.

— За її щастєм я побивав ся більше, чим за своїм і ради неї я не женив ся, щоби могти більше про неї подбати. Та приїхав в гостину в замок небіж ґрафа і побачивши мою сестру залюбив ся. Що дня він заходив до нас і звертав ся до сестри і ріжними речами. Вона менї нїчого про се не говорила, бо знала мою палку вдачу. Вкінци не видержала і сказала. Мене се розсердило до крайности. Успокоївши ся, я пішов до ґрафа і просив, щоби нас полишив в спокою. Він обіцяв.

— І то була як раз хитрість, — замітив сумно Тарас, — я знаю ту зволоч.

— Так, так, — відповів Дмитрик, — так і стало ся. Я поїхав раз на день до сусїдного міста а коли повернув ся, довідав ся, що в ночи приїздив ґраф із стрільцями. Збезчещена сестра лежала в горячцї. Я схопив зброю зі стїни і побіг в замок, та драбуга поспів скрити ся. Хору сестру взяла рідня до себе. А я вибрав ся пошукувати ґрафа, та не знайшов його. Він поїхав у Париж. Коли я повернув ся, вже не застав сестри.

— Утїкла з ним? — здивував ся Тарас.

— Що-ж ти? — суворо спитав Дмитрик і гордо випрямив ся.

— Я не застав її тому, бо бурлива ріка Серет не дуже то радо віддає свої жертви. Причини я не довідав ся; чи кинула ся вона в ріку зі стиду, чи з горя, чи може і тому, що милосердила ся над нею рідня, — я не знаю. Для мене вже все в житю утратило свій змисл, а остала ся лиш одна цїль. І коли я почув твій поклик, я зрозумів, що тут ратунок. Чи приймеш мене у ватагу?

— Мої брати, — всї покривджені і нещасні, — відповів Тарас. — Хтож посьмів-би після того всього зробити що небудь противного твому бажаню? Я вагав ся лише тому, що ти слабонький.

— Тарасе, не тратв на дармо слів. Слабонький я на вигляд, за то в мене запал, запал мести за несправедливість! Чи можу зістати ся?

— Так, — відповів коротко Тарас і покликав товаришів. Ті дуже здивували ся, побачивши слабонького міщанина між собою, а на лиці „Сокола" перелетїла ледви замітна усьмішка, та строгий погляд Тараса застановив їх. І від тодї мав Тарас двох головних провідників: „Ясний Сокіл" і „Білий Дмитрик". Всї прочі були далеко слабші від них.

Івонїка Синків із Буковини, був спокійним господарем, поки жорстокість збірщика податків, вирвавшого у його хорої жінки подушку з під голови, не зробила його убійником. Петра Борилка тяжко побив пан за те, що той забив заяця. Тарас приймав кождого, хто відзначав ся послухом, хоробрістю і незахланністю, і у кого в житю не було нїчого, що обтяжувало би його совість. Він проганяв всїх, що хотїли вступити до його ватаги на те, щоби лиш розбивати, та хто думав, що скриєть ся у него перед справедливою карою. Він держав ся строго сказаних слів під липою:

— Хто шукає веселого житя, хто почуваєть ся щасливим, хай не йде зі мною!

Не зважаючи однако на так строгий вибір, вже першого дня Великодня було у Тараса около трицяти чоловіка.

Приходили до Тараса і спокійні мешканцї зі скаргами на гнет і несправедливість. Та були жалоби і неправдиві і безосновні; Тарас все уважний, і нїколи не виступав мстителем від разу в тих місцях, де не міг в перед розвідати ся самоправдивости. На слова оповідачів він не вірив. Він все відповідав їм:

— Добре! Я розвідаю ся, чи ви правду говорите. Та горе вам, коли ви говорили неправду і горе вашим гнобителям, коли те, що ви сказали — правда!

Анї дня нї години, коли він прийде, Тарас нїколи не говорив.

Я не можу вам того сказати, — відповідав звичайно на запити людий, — бо ануж хто небудь із вас проговорить ся і мене зустрінуть „білі мундури". А менї передовсїм треба судити управителя Зулавців.

Вістки, які приніс Василь із Коломиї в ночи з недїлї на понедїлок, з початку засмутили Тараса. Було видно, що не так то скоро удасть ся піймати управителя. Та перша досада скоро проминула. Василя і „Сокола" післав він в село, звідки приходили жалувати ся, провірити по чиїй сторонї правда. Омелька післав Тарас до Анницї і поручив переказати мешканцям, що до них ідуть „синї кабати".

— Пане, — пробував було розказувати Омелько, — Анниця, — як нам говорили...

— Зійшла з ума? — додав Тарас. — Не турбуй ся, вона в здоровім розсудку, її лише прикро; я знаю її.

Того таки вечера Тарас показав кождому місце в кошарах, які на скорі зробили, кождому обяснив його повинности, розділив сторожу; потім розділив усїх на віддїли і поклав одним начальником „Сокола", а другим, „Білого Дмитрика".

Коли Тарас назвав імя послїдного начальника, однї почервонїли з гнїву, а другі хотїли сперечати ся. Та Тарас знову повторив грімко:

— Другою половиною ватаги буде командувати наш брат Дмитрик.

Потім нїхто вже не сперечав ся і Тарас дав знак розійти ся.

Дмитрик підійшов до Тараса і сказав:

— Не треба було оскорбляти людий, вибираючи мене на позір так слабого.

Тарас відповів:

— Я вибрав тебе тому, бо ти здібний, розумний чоловік. А вони поки що мусять повинувати ся.

— Булоб лїпше, колиб твоя власть основувалась на їх добровільнім підданстві, — сказав Дмитрик.

— Вони прийшли до мене добровільно, — відповів Тарас. — А тепер розумієть ся повинні менї послужити простим орудєм до осягненя одної загальної, сьвятої цїли!

Першого дня Великодня зібрала ся цїла ватага під деревляним хрестом, що стояв на вершку камінної скали. В горах розніс ся торжественний сьпів: „Христос Воскресе!"

В тім приїхав Омелько.

— Анниця не хоче переказати селянам твої слова. Селяни нїчого не підозрівають і думають, що ти прийдеш сеї ночи.

— Що ти говориш? — скрикнув Тарас.

— Так! Вона не годить ся на те. Скажіть менї, будь ласка, — говорила вона, — чи здоров мій чоловік — і за ті звістки буду вам вдячна, та посередничити між нами і селянами я не хочу.

Тарас зблїд. Здавало ся, він зараз вибухне громом обуреня. Та в тій хвили прискакав на кони хлопчина із Заболотова.

— Сеї ночи, — сказав хлопчина, — в Зулавцї приїдуть гузари. — Тарас, ще раз приказав Омелькови переказати ті слова Анницї, а колиб вона знов відказала, так хай скаже сьвященикови.

Тарас сильно хвилював ся.

— Моїм другам грозить біда, — сказав він Дмитрикови.

Цїлу ніч кидав ся Тарас, у снї трівожили єго страшні марева. Ранком він довідав ся від Омелька про все, що стало ся в селї. Омелько розвідав ся в селї об всїх подробицях навіть і о смерти Марка.

Тарас зі стоном закрив лиця руками і довго не міг успокоїти ся. Він приказав всїм зіставити єго і аж по якімсь часї він підійшов до них і кивнув лиш головою у відповідь на їх поздоровленє, і знов пішов у лїс.

Нїхто не розумів, що творить ся з Тарасом.

— Таж то й лїпше. Та різня узброїть і найспокійнїйших людий — говорили вони.

Один тільки Дмитрик догадав ся о тім, що творилось в души отамана. Він пішов за Тарасом в лїс. Тарас лежав під ялицею, його лице було сумне і згрижене. Не вдало ся Дмитрикови його вспокоїти.

— Ти жалуєш за свій поступок? — спитав Дмитрик.

— Нї! — гукнув Тарас, — не в тім річ. — Я не можу тобі розказати, що мене мучить. Та сегодня я предвидів цїле страховище будучого... Хто вітер посіяв, буде жати бурю.

— Алеж ти зробив все, щоби не допустити до кровопролитя.

Тарас мовчки похитав головою.

— Хто вітер посіяв, буде жати бурю, — сказав він.

Другого дня прийшли до Тараса післанцї із села: різник Василь і Грицько.

— Ми покривджені, закінчили вони свою бесїду, — чи ти приймеш нашу жалобу і прийдеш відімстити ся?

Тарас терпеливо вислухав і відповів сумно.

— Ви хочете напасти на жовнїрів, які нї в чому не винні, які не розуміють, що роблять, котрих посилає начальство. Забирайте ся з місця мстителя! Ви не думаєте о оборонї справедливости, а захвалюєте просто убійство. На лицях людий із ватаги малювало ся негодованє.

— Тарасе! — скрикнув Грицько, — таж ти сам обявив перед зібраним народом на вічу війну цїсареви!

— Гарний ти борець, коли боїш ся пролити каплю крови, — насьмішливо кликнув Василь.

— Так борець! — відповів Тарас, — та борець, що проле кров невинних тільки тодї, коли то конечне буде для оборони права. Там, де нема конечности, я все буду берегти житє людий. Нікчемник управитель нарушив право, і його повинно ся укарати, охороняючи право. І коли при тім піллєть ся кров, то хай лєть ся. Так воно треба.

— Що-ж сказати селянам? — спитав Грицько. Чи не острі твої слова.

— Так! — відповів Тарас рішучо.

То стало ся у второк коло полудня. Того таки вечера Тарас зібрав свою ватагу, яка числила вже сорок чоловіка і сказав їм дві важні вістки. Василь Соклевич довідав ся, що управитель проводить вечері в домі богатого вірменина. „Сокіл"-же вернувшись з розвідин, росповів, що все, про що говорили ті люди, була правда.

— Завтра в середу, по обідї ми вирушимо, — сказав Тарас. — Не будемо відкладати на дальше часу пімсти, а освободимо землю від насильства. Лише наша виправа небезпечна. В дворі того ксьондза стоять жовнїри, а не далеко того дому в містї, де проводить вечері управитель, стоїть військовий ґарнїзон. Та покінчити вже раз з тими нїкчемниками, се конечне. Вперед підемо в Косовинцї до ксьондза а в четвер виберемо ся до міста. Згода?

— Славно! Згода! — закричали все. В перше того вечера в коши Тараса панувала веселість. Один тільки Дмитрик сидїв в задумі.

— Ті люди розуміють так мало Тараса, — думав він, — як корова недїльну проповідь. Вони радї, що Тарас призначив похід. Колиб не то склало ся, то напевно прийшлоб ся Тарасови розпочати війну таки зі своїми товаришами. Тепер вони на час успокоять ся. Та чи на довго?

(Дальше буде).

Кацапи.

Дурні або сліпі можуть ще нині бути кацапами. І видко, що є ще таких досить, коли кацапство живо-тіє. А що дійсно тільки дурні або сліпі можуть причисляти себе до кацапів, се бачить кождий, хто дивить ся на те, що кацапи робили давнійше та що вони тепер роблять.

Через кількадесять літ провід нашого народу спочивав в руках кацапів. До сімдесятх років, кацапи в Галичині були пануючою партією, мали всі інституції в своїх руках, вели провід в нашім просьвітнім і економічнім житю. І за той час, — коли ще возьмемо під розвагу, що тоді в Галичині Русини були правительственною партією, підпираною зі всіх сил австрійським урядом, як тепер уряд підпирає Поляків — можна було незвичайно богато зробити для добра нашого народу. Але до такої діяльности кацапи були неспосібні.

Се найкраще показало ся на чільних представителях тодішнього кацапства, на кацапських послах. Вони то на питане представителя правительства: Чого бажаєте для Вашого народа? — відповіли: Для мене — ліпші посади! Для мого сина стипендії! Для мого зятя аванзу!

І дійсно така ,,робота" мусіла довести до найпоганійших вислідів: Під зглядом політичним — упала сьвідомість народна на найнизшій степень.

Наглядним образом того були вибори: Руських послів було що-раз менше. — Кацапська просьвітна праця довела до того, що нині кацапи держать ся тільки в найтемнійших повітах. Отже найбільша кацапська просьвітна діяльність осягнула те, що ,,виробила" найтемнійших людий. — Не можна рівнож поминути кацапської економічної ,,роботи". Тут вже просто злодійство. А її завершенєм була загальна крадіж в позичковім товаристві ,,Заведеніє". Навіть два міліони ґульденів, вижебраних Наумовичем від російського уряду не могло покрити недоборів і кільканайцять ще літ по банкроцтві кацапського ,,Заведенія" ліцитовано все ще хлопську кервавицю за гроші, які найбільші кацапські патріоти розікрали з банку. Тодішна розкража кацапського банку не має собі рівного в цілім сьвіті і теперішний кацапський патріот Др. Дудикевич зі своїми ,,вексля-ми" і не вмив ся до тодішних кацапських ,,патріотів"! Наслідком такої господарки в економічних справах було велике недовіріє селяньства до всякої економічної орґанізації.

Найбільшим тараном в кацапській аґітації проти нас, Русинів-Українців, було твердженє кацапів, що Україці ділять ся на партії, а кацапи творять одну партію і держать ся разом. Нині вже сього нема! Тепер є в Галичині дві кацапські партії і одна кацапська партія шкалює другу. А обі разом служать Ляхам для ліпшого поневолювання нашого народу. Взагалі Лях і Москаль порозуміли ся, аби знищити наш нарід. Але не вдало ся їм о стілько, що Ляхи хотіли за дорого взяти від Москаля за той інтерес, а Москаль не дав — тай оба тепер надули ся та нахмурили ся на себе: Ляхи не поїхали на славянський зїзд до Болгарії до столичного великого міста Софії, аби допечи Москалям.

Але не зовсім не удало ся обом спільникам. Де-які наші неудачі в послідних часах були викликані тою московсько-лядською спілкою.

В Росії зачав уряд дуже остро переслідувати Русинів-Українців. Розвязано товариство ,,Просьвіту" в золотоверхім Київі, ,,матери руських міст". Розвязано також иньші українські товариства, між ними велике українське товариство студентів (академиків). Надто російський уряд переслідує нас ще й иньшими способами: Сим забороняє приходити до товариства. тим забороняє говорити виклади по українськи, иньших чіпає ся за те, що в товаристві висить на стіні якийсь там образ.

А в Галичині Ляхи все покликують ся на кацапів, як хочуть зробити якесь лайдацтво: Як хотіли пошахрувати світлом соймові вибори, то вибрали послами кацапів. Як бояли ся, аби правительство не завело порядок в Галичині то намовили в парляменті кацапа посла Глібовицького аби сказав, що Ляхи не роблять там ніяких над'ужить. Як хотіли перебити старания о запомогу на годівлю хлопської худоби, то послушні кацапи сейчас заложили свій ,,Рольничий Союз", аби Ляхи могли говорити, що тепер не знати, кому давати запомоги. А тепер дуже залежить Ляхам на тім, аби ми не мали своєї найвисшої школи, університету у Львові. І ось перед кількома днями ухвалюють польські льокаї, кацапенята протест проти основания нашого, українського університету! Та що то богато говорити! Найліпше показує ся, хто є ті кацапи з того, що коли вшехпольські часописи якийсь опуст і кривоприсяжник оголосив в Варшаві сфальшований документ буцім то Українці дістають підмогу від пруського уряду, так сейчас сю брехню підхопили кацапські часописи і торочать її до безконечности, мимо того, що вже навіть і самі польські часописи признали ся, що їх безлично сей опуст надув. Ну, але кацапи в своїй льокайській службі Ляхам старають ся перевисшити навіть і своїх панів. Тому то і не дивно, що найбільше русинодні польскі часописи так в Галичині як і тут хвалять все кацапів..

А решта кацапів — то російські шпіони, які доносять за гроші Росії все, що їй треба знати. Більшого паскудства як кацапи, годі собі хиба представити.

Що чувати в сьвіті.

Між Япаном і Росією прийшло остаточно до заключеня договору. Цілию єго є улекшене взаїмної комунікації і розвиток торговлі між обома державами. Крім сего обі держави з'обовязують ся удержати теперішний стан на далекім Сході відповідно до договорів, заключених по нинішний день між Росією і Япаном, чи то між котрою з тих держав і Хінами. Колиб status quo був загрожений, тоі мають обі ті держави застосувати відповідні середники для його удержаня.

Сей договір є для Япану новим здобутком після таких подій, як її союз з Анґлією і побіда над Росією. Мимо сеї побіди тяжко, давало ся. Япанови відчувати під економічним зглядом вічне воєнне поготівлє супроти Росії, яка чекала лише хвилї, щоби відплатити ся за понесене пораженє. Крім сего годі було Япанови в таких відносинах перевести раз з'асимільованє Кореї, до чого прилучали ся часті повстаня також, а також на перепоні стояли їй ворожо успосіблені Хіни, що поволи пробуджують ся з тисячлітнього сну. Тож природна річ, що Япан мусів зьбажати союза з Росією в цїли спільного експльоатованя північних Хін, але при рівночасним розграниченю обопільних сфери інтересів. Від тепер оруже Япану і Росії буде звернене проти Хін.

* * *

В Персії панують знов заворушення. Повстанче племя Кашкай заняло Ісфаган, друге місто що до величини. А що Ісфаган лежить на торговельній дорозі, яка веде з Тегерану до перського заливу, тож остання подія наносить торговлї великі страти, з сего приводу не є виключені поважнійші замішаня. Тим більше, що повстанці наносять шкоду анґлійській торговлї. Мабуть вмішає ся в сю справу Анґлія, яка усадовила ся над перським заливом і зачисляє Ісфаган до области своїх інтересів.

* * *

В Іспанії опять революція. Пішло з того, що теперішне радикальне міністерство Іспанії постановило перевести розділ церкви від держави. Сему супротивив ся Ватикан і дійшло до сего, що посли обох сторін опустили свої становиска. Положене в краю в наслідок того є тим грізнійше позаяк поміж гірняками провинції Катальонія вибухнули розрухи, а в ріжних місцевостях прийшло до кривавих стичок поміж лїбералами а католиками.

Іспанський уряд обсадив цілу французьку границю сильним кордоном війска, щоб перешкодити вмашерованю кількох тисяч повстанців з Франції. Претендент до іспанського престола. Don Jaime de Burbon хотячи скористати з замішань явив ся особисто на терені несупокоїв та тому належить сподівати леда день грізних забурень.

З уряду здоровля.

Передовсім чистота!

Бруд і нехлюйність спричинюють недуги і смерть. Чистота приносить здоровлє. І ми знаємо про се, знаємо, що аби заховати своє здоровлє, мусимо без впину бороти ся з нечистотю, з брудом.

Та на нещастє бруд неустанно витворює ся на ново і громадить ся неначе сам із себе підчас коли чистота того не робить....

І хотяйби ми вичистили свою хату не знати як вірчедно, сьміте і бруд за хвилину опять нагромадять ся у ній і треба опять починати на ново.

А бруд зваблює мухи і дає їм спромогу та місце до розмножування ся. Мухи знова, як знаємо, розносять на своїх ніжках всякі зародки недуг. Є се річ доказана і тому ми передовсім повинні старати ся о усунене бруду. Чищене хати повинно відбувати ся щоденно. Коли хату буде чистити ся правильно, щоденно, тоді і всяке чищенє буде лекше.

Не допускайте нігде до громадженя ся брудів. Давайте, сусідам добрий примір в удержуваню вашої хати у взірцевій чистоті.

А тепер друга річ. Ся пора року передовсім є нездорова для немовлят. Тому де суть маленькі немовлята, ся потїха родичів а надія народа нехай тямить:

Найздоровшою поживою для маленьких немовлят є молоко матери. Є доказаною річию, що з поміж одинайцять немовлят умирающих на всякі недуги, десять кормлено з фляшки а тільки одно було годоване молоком матери.

Єсли дитина захоріє на жолудок не радьте давати її їсти а покличте лікаря. Ніколи не радьте ся сусідок, а завсігди тільки опитного лікаря. Хорій дитині на жолудок не вільно зовсім нічого давати їсти, бо навіть молоко матери може їй зашкодити, кромі вивару з ячменю, який є незвичайно поживний і лагодячий болї.

А кромі сего удержуйте немовлята в чистоті. В дуже горячу днину треба дитину кілька разів денно змивати губкою. Виносїть дїти на чистий воздух як найчастійше, а передовсім вчасно ранком і з вечора. Давайте дитині пити богато чистої, холодної води. Немовлята мають спрагу так як і дорослі люди а молоко спраги не гасить так, як вода. Ніколи не держіть дітий в запертю в душній кімнаті. Заосмотріть вікна і двері в дротяннї сітки, щоб в хаті було много сьвіжого воздуху, але щоби мухи не мали приступу.

А не забувайте, що як дитина лиш захоріє, сейчас треба перестати давати її їсти а покликати лікаря:..

Почтові щадниці.

Почтові щадниці, про які свого часу була бесіда в нашій часописи війдуть в жите з днем 15-го жовтня або найдальше 1-го листопада с. р. Такі щадниці зістануть заведені передовсім в почтових урядах другої і третої кляси, а доперва пізнійше на почтах першої кляси. Коли-б почтові щадниці заведено наперед в великих містах, то уряд міг-би заложити всего лиш кілька таких банків, позаяк на впровадженє в ните таких інституцій уряд має тільки 100.000 дол. до розпорядимости; а заложенє щадниці в великім місті коштує далеко більше, як в малім місточку. На разі отже в кождім стейті буде вибране одно місточко, в якім як найменьшим коштом зістане заложена почтова щадниця. Допера опісля система почтових щадниць буде обіймати щораз то нові міста. Взагалі уряд має дуже богато клопотів і не знає що робити з системою держаня індивідуальних ощадностий на щадничих книжочках, або так званих „pass books". Коли-б уряд прииоровив систему „pass books", яка то система існує по всіх тутешних банках, то буде потрібно богато людий до веденя банкових книжок, позаяк конто кождого складаючого гроші мусить бути ведене осібно в головнім бюрі якоїсь даної місцевости.

Спеціальний комітет почтового департаменту працює над уложенєм системи, після якої буде ведена адміністрація почтових щадниць. До Вашінґтону до сих пор зголосило ся 350 управителів почт з прозьбою, щоб на їх почтах завести філію щадниці. Кромі сего 700 директорів народних банків (National Bank) зложило урядови аплікації, щоб ощадности з почтових щадниць депоновано в їхніх банках.

Чи ми ще есьмо забобонні?

Таке питане неораз насуває ся нам, і ми певно відповімо на него словом: „Ні". Однак пригляньмо ся ліпше нашому житю-бутю то самі побачимо там ще не один вкорінений забобон, якого кождий інтелігентний і розумний чоловік повинен встидатись. „Надприродне" чи як там учені його звуть метафізичне грає ще завсігди у людськім житю досить велику ролю, хотяй наше століте дуже вже є реальне — особливо в Америці — і всякі фантазії, видумки відкидає, та полишає їх недорослим дітям або боязливим жінкам. Пригадаймо собі як то навіть тут, в Америці боять ся люди тої проклятої „13"-ки особливо при столі! Навіть в найбільше просьвіченім товаристві боять ся того числа і ніхто не хоче випробувати, чи справді оно таке нещасливе?! Пощо напитати собі биди — говорять нераз і кінець. „Стереженого Бог стереже" та і оминають се число. А чи-ж то не забобон, не дурна вигадка, що там приподобно комусь принесло се число яке нещастє — та вже і з кождим таке має лучитись!

Та не тільки та нещаслива 13-ка належить до тих людських забобонів! Цїлий день від рана до вечора переслідують нерозумного чоловіка такі забобони! Стане хтось лївою ногою рано з ліжка, або убере плащ чи сурдут на відворот, ого — вже нічого не буде вестись того дня! При вимітаню не треба сьмітя через поріг вимітати, бо виметемо своє щастє разом з сьмітєм. Або кажуть деякі: не треба розсипати соли по столі, бо з того повстане сварка і колотнеча у родині. Часто говорять, що треба уважати на ніж, щоб не упав невідповідно. Бо, сли ніж упаде вістрем до гори, то значить, що чорт на ним їздить! Упаде ніж, виделець або ножиці на землю в той спосіб, що вістрем вбють ся у підлогу, ого — то значить у пересудних людий, що гості будуть. Також і миюча ся кітка може спровадити непожаданих гостий, сли зверне при митю свою лапку до улиці. Не можна плювати в огонь, бо опришить чоловіка, кажуть рівнож забобонні. При столі молоді нехай не надкроюють сьвіжого масла, бо мусять сім літ чекати на жениха. Коли вони при столі сядуть у куті, то вийдуть за муж за вдівця. Або коли самовар кипячи голосно почне сьпівати, або коли відозвесь голос сови, то се означає смерть чиюсь! Небезпечно кахуть так класти ся до ліжка, щоб ноги були звернені до дверий, бо скоро в той спосіб винесуть з хати.

Попросту ми не можемо до ніякого діла у хаті взятись, до якого не був би привязаний якийсь пересуд. Ми вправді самі сьміємось з того, однак всегда трохи у глубині серця побоюємось: а ну-ж се правда, ану пошкодить що чоловікови! Прецінь біда не спить! Вийде хтось з дому саме з якоюсь важною орудкою, а перебіжить йому заяць, або кітка дорогу, ого — вже сумніваєсь неборак чи поведесь йому ся справа. Не дай Боже, щоб хто у такім разі спіткав стару женщину! Навіть відважні мущини тратять тоді відвагу, і вірять, що сей день не принесе їм уже щастя. А кілько то людий маємо, що боять ся пятниці? Такі пересудні люди того дня не виберуть ся ані у дорогу, ані не возьмуть ся до ніякого діла! І не тільки серед темного, неосьвіченого народа подибуємо такі пересуди, вони трафлять ся і у просьвічених, інтелігентних людий.

Ми вправді сьміємось, однак з пересудами не зриваємо!

До Відомости членам Руского Народного Союза.

Доходять мене вісти, що деякі люди, маючі претенсію звати себе інтелігентними і проводирами народа — старають ся усякими способами мене перед Вами очернити.

Ввиду сего прошу Вас написати мені докладно: хто, коли, де, в чиїй присутности і що говорив, аби я міг винних до судової відвічальности потягнути.

З поважанєм

Іван Ардан,
член Руск. Нар. Союза.
Penrith, Va.

„SWOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,
Published every Thursday at 184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

REV. P. PONIATYSZYN, Superintendent
Box 112, Elizabeth, N. J.
Адреса мешканя:
326 Rose Hill Place, ELIZABETH, N. J.

ANTH. CURKOWSKYJ. editor,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.

K. KIRCZOW, manager,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба все́гда з гори.

Гроші треба посилати в реджі строваних листі, або через експресовий, або почтовий money order (мони ордер). Money order то є карточку, котру дістанете від почтаря або агента на експресовім офисі, пішліть нам бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи непригожі до друку нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся її звороту і не було залучено марок на зворот.

З Пітсбурського віча.

Віче, відбуте дня 31 липня в Пітсбурґу з причини кровавих подій на львівськім університеті і в інтересі фонду ім. Мир. Січиньского, закінчилось незвичайно добрим успіхом, противно конечним подати перебіг нарад до загальної відомости.

О год. 3 розпочалась вечірня, відслужена о. М. Даниловичем з Latrobe, почім відсьпівано панахиду за упокій праведної душі Адама Коцка з оо. Даниловичем, Ващишином і Стефановичем. Народ, наповнивший церков засилав горячу і сумну молитву перед престол божий, щоб невинно і передчасно улетівша душа вимолила справедливої кари гнобителям за віковий гнет і море сліз свого народу.

Позаяк богослуженє продовжилось, тож і віче розпочалось аж по 4 год.

Віче отворив короткою промовою о. М. Стефанович, покликуючи на предсідателя о. Ст. Ващишина, заст. п. Теодора Ґута Кульчицького а секретарів пп. Івана Сончиша з Whitney і Теод. Калиновского з New Kensington. Подякувавши за вибір предсідатель уділив голосу о. М. Даниловичеви, який в годвиннім рефераті доказував історичними фактами віроломство Ляхів зглядом Русинів, теперішну ляцку безоглядну і край цілий в пропасть ведучу політику, а вкінци повів слухачів гадкою за російський кордон, доказуючи, що цар не меньший, як ще не жорстокійший нищитель українського народу як Лях.

Народ наш руський — закінчив бесідник — здоровий на души і тілі, має будучність і коли ми не будемо упадати на дусі, але з енерґією будемо прямувати до мети, то мусимо добути кращу будучність. Тільки народ, що працює сам над собою, може добути собі права належні. Бо прав нікому ніхто не дає даром, треба їх добути працею, невтомимою працею. Борба о права для руського народа не сьміє уставати, так як невольники не устають, не добувши волї, темні просьвіти, нуждарі хліба.

По сім слідував реферат д. Ев. Гвоздика про борбу о український університет і її кроваві події. Д. Евг. Гвоздик визначує ся тим, що повзяту на себе працю виконує совісно, педантно, прото його реферат можна назвати коротко: побіжний історичний огляд над стремлїнями Русинів на поли шкільництва. Свій реферат закінчив референт відчитанєм слідуючих резолюцій:

Русини-Українцї, зібрані на окружнім вічу в Пітсбурґу, Па. дня 31-го липня 1910 р.:

1) Домагають ся безпроволочного основаня українського університету у Львові і задержаня польсько-руського характеру теперішного університету, поки не буде введений в житє самостійний укр. університет.

2) Висказують нашим послам повне довірє в справі заходів о основанє українського університету у Львові.

3) Пятнують австрійське правительство за дволичність, що з Поляками не допускає до скорого полагодженя справи укр. університету.

4) Висказують глубоке співчутє матери бл. п. Адама Коцка.

5) Жадають уступленя намісника Бобжиньского.

6) Жадають утвореня осібної ради шкільної краєвої для Русинів.

Оплесками приняли зібрані повисші резолюції, почім всі відсьпівали „Ще не вмерла Україна."

Третий з черги реферат про фонд імени Мирослава Січиньского виголосив о. М. Стефанович. Бесідник говорив, що недавно ще всі бесідники по вічах толкували руському народови, що не польський люд, лиш пани винні його нещасному і безвихідному положеню, однак події в ріднім краю за остатних 5 літ вказують, що кождий Поляк від найменшого до найвисшого дише ненавистю до Русина, а всі взаїмно держать ся кличу: Niema Rusi i być nie może. Щоби чим скорше допровадити до того стану, де „не буде Русі", кождий Поляк старає ся до сего причинити ся чим небудь. І так ксьондз будує костьоли по руських селах, хитро переловлює боязливих; пан виганяє зі служби руську дївчину; учитель катує руську дитину за руську молитву; сойм польський ухвалює рентові оселї, щоби руську землю заселити Мазурами, lex Sala (закон Саля), щоб головне правительство віденьске не мало права мішатись в то, що ухвалить польський сойм у Львові, розуміє ся против Русинів; уряд закладає банк парцеляційний, але запомоги не хоче давати Русинам, лиш Мазурам; дїдичі не хочуть розпарцельовувати своїх ґрунтів руським хлопам — а се все стремить до того, щоби справдив ся чимскорше їх спільний клич: „Нема Русї," щоб слїду не стало з руського народу в Галичині.

Що Полякам удасть ся перепровадити всї такі закони, які скують розвиток руського народу в Галичині, се не улягає найменьшому сумнївови, але чи потрафлять знищити наш нарід, се буде залежати від того, чи ми всї потрафимо поставити такий опір, о який відбилиби ся всякі діяльоські ляцкі проби мов о скалу.

Після думки бесідника, треба з'орґанізувати ціле селянство в Галичині в один господарчий Союз на цілу Галичину і то чимскорше.

Задачею такого Союза було б занятись купном і продажею всего, що виробляє і виховує хлібороб, перепровадити комасацію ґрунтів і впровадженє в практику всього того, що робить хлібороба независимим вічно від вірителів. Щоб такий Союз мав вплив на законодательство держави в користь рільництва, конечно треба, щоб той Союз мав не десятки але сотки-тисячі членів, а щоб знов то осягнути, на се треба живої, неустаючої і платної агітації. Хотяй се не є його; бесідника — власною гадкою, то він так сьвято переконаний о успішности такого проєкту, що предкладає поважаному зборови на вічу повзяти ухвалу ужити до теперішну суму, узбирану на фонд ім. Мир. Січиньского, як також дальші датки до суми 2400 дол. на основанє сталого фонду, з якого річний процент 500 корон має дати ся в надгороду тому членови господарчого Союза, який потрафить протягом одного року переконати і притягнути до такого Союза як найбільше число сьвіжих членів. Колиб лиш 50 людей з цілій Галичині думало собі про ту надгороду і за цілий рік кождий придбав лиш по 20 членів, то в протягу одного року придбавби господарчий Союз сьвіжих 1000 членів. Се булаб дійсно жива і вічна акція для добра хліборобів.

Такий короткий зміст сего реферату.

Як вічевики задивляли ся на сей плян з'осібна, не можна знати, однак на жаданє референта зголосили ся добровільно і підписали декларацію, що до кінця 1910 р. зложуть на руки комітету Ф. ім. М. Січин.:

Лука Баґрій, Wilmerding 50 дол.; Андрей Гальчак, McKeesrock 30 д.; Лев Кульчицкий, Pittsburg 10 д., Павло Шпікула 15 д., Прокін Артимович 5 д., Теодор Яцишин 5 д., Михайло Станчик 5 д., Павло Копловий 5 д., Антон Лазенґа 5 д.; Іван Славута McKeesport 25 д.; Петро Драбина, Pittsburg 5 д.; Іван Федан, Canonsburg 25 д.; Теодор Ґадайка. Donora 5 д.; Василь Кошель, McKees Rock 4 д.; Стах Бурий Pittsburg 5 д., Іван Войтас 5 д., Іван Вашиник Кульч. 4 д.; Іван Сурилко, Harmarville 20 д.; Іван Гринда, Pittsburg 2 д., Михайло Папак 5 д., Іван Гриновят 5 д., Дмитро Дуплякевич 5 д., Сенько Двулят 2 д., Іван Малай 5 д., Павло Пінечко 10 д.; Григ. Патинок, Canonsburg 10 д.; Дмитро Урновский, Pittsburg 2 д., Дмитро Гринда 2 д., Іван Сушереба 3 д., Кость Чаркас 3 д., Хаїн Людкевич 1 д., Марія Кінаш 2 д., Анна Фабрика 2 д., Василь Сидор 3 д., Никола Гнатів 2 д., Михайло Попіль 10 д., Олекс. Бучак 25 д., Григор. Варунок 10 д.; Петро Цюпак, Canonsburg 25 д., Іван Цюпак 25 д.; Іван Завидовський, New Kensington 5 д., Павло Гончарик 2 д., Василь Лобур 2 д.; Мартин Пелех, Derby, Conn. 5 д.; Теодор Дашинич, Pittsburg 5 д., Василь Королей 2 д., Филип Тимкевич 5 д.; Григ. Королишин, Latrobe 10 д.; Лазар Череп, Ambridge 5 д.; Николай Вурва, Pittsburg 10 д., Григор. Пук 10 д., Евстах. Бережницкий 5 д.; Никол. Пухала 10 д., Ілько Закрицкий 10 д.; Іван Собчишак, Latrobe 1.25 д.; о. Ст. Ващишин, McKeesport 25 д.; о. А. Пеленський, Ambridge 25 д.; о. М. Стефанович, Pittsburg 50 д.; о. Григ. Кульчицкий 25 д.

Повисші добродії майже всьо вже зложили так, що з кінцем 1910 р. буде виносити фонд понад $1100 кромі інших колект якіб вплинули за той час до фонду.

Підчас віча зібрано кромі того $28.75.

Не словами, а долярами можна богато помочи нещасній рідній країні.

По сїм рефераті бесідовали еще о. Ст. Ващишин, Лука Баґрій і Андр. Гальчак взиваючи присутних згідно всїм нам поступати в справах народних, щоб видні були і корисні для рідного краю наші діла. Серед грімких сьпівів розійшлись вічевики о год. 8. вечером.

Учасник.

З віча в Перт Амбой, Ню-Джерзи.

Як було заповіджено, відбуло ся в Перт Амбою в неділю дня 31. липня с. р. віче в справі подій на університеті.

Віче отворив наш сьвященик, вс. о. Чаплинський і предложив на предсідателя п. Василя Козака а на секретарів Дмитра Степаса і Петра Даньчишина.

Перший і головний реферат мав о. Чаплинський. Дальше промовляли також дуже гарно і в дусі патріотичнім п. Николай Ваверчак, п. Антін Кукуруза, п. Костів з Джерзи Сити і п. Кирило Пелешак.

По всїх промовах віче приняло слідуючі резолюції:

1) Віче з дня 31. липня 1910 р. зібране в Перт Амбою, грімко протестує против всякої опіки вшехпоupляків і всякої бранжи панків польських над народом руським.

2) Віче виражає матери пок. Адама Коцка щире вспівчутє з тим, що память бл. п. Адама буде вічно жити яко героя руськоукраїнського народу.

3) Віче виражає українським академикам найбільше признанє і симпатію.

4) До судженя справи взиває, аби віддано справу судови поза галицькому.

5) Взиває австрійський уряд, аби в найкоротшім часї подбав о заложенє руського університету у Львові.

6) Взиває, аби поки що зараз по школах сільських, де руські дїти переважають були учителями лиш Русини.

7) Віче взиває австрійське правительство, аби всхідну Галичину віддїлено територіяльно від західної і щоби в всхідній Галичині був ряд руський.

8) Взиває ся цїлим серцем, аби посли без взляду на партії йшли одною дорогою і старали ся все те впровадити в житє.

На горячий зазив вс. о. Чаплинского зложили слідуючі патріоти свої більші датки на: **Жертви для жертв**: о. Чаплинський $3.00; Григ. Демкович $2.00; по 1 дол. дали: Н. Ваверчак, Мих. Хрін, Василь Козак, Ів. Ваверчак, Петро Голодинський і Юлія Зволинська; Н. Топорницький 60 цнт.; по 50 центів жертвували: Андрей Бажан, Дм. Степась, Олекса Лаврів, Петро Кріль, Петро Даньчишин, Іван Грушевський, Клим Журав, Ник. Лісний, Петро Лобуза ст., Перо Лобуза мол., Кузьма Шкурат, Гнат Шумський, Ант. Кукуруза, Н. Ясинишин, Дм. Федин, Н. Ридош, Федько Пашуля і Стеф. Кордляка. Дрібними датками зложено $3.65. Разом отже жервували вічовики 24 дол. і 25 центів.

На слідуючу неділю дня 7-го серпня в ідправили о. Чаплинський по Сл. Божій Парастас за душу бл. п. Коцка, підчас якого зібрано на памятник суму $5.00.

Обі сї суми, т. є:
1) на Жертви для жертв . . . $24.25
2) на памятник . . 5.00
Разом . . $29.25

засилаємо на руки нашої Редакції „Свободи" і просимо сї гроші разом з грішми з инших місцевостей заслати до Львова, де належить.

Дмитро Степась секр.
Петро Даньчишин секр.

„Нещасне коханє"

дане другий раз Нюйорськими товариствами 6-го серпня с. р. в Arlington Hall в користь жертв університетських подій з 1. липня випало, як на американські відносини, знаменито. Драма сама собою не легка, в деяких місцях повна неузасаднених сьпівів, задала много труду аматорам, які мусїли получити поодинокі діяльоґи і сьпіви в цілість та кромі серця родженим в Галичині ввійти в положенє осіб штуки з України. По части то удало ся. Добра сценерія, лутша як попередного разу характеризація осіб, перенятє ся грачів ролями мимохіть переносили глядача за океан, в українське село, де на тлі патріярхального житя розвиває ся драма надзвичайно трагічно. Одна-одинєчка донька господаря-богача; красуня на все село „як червоний мак у поли" закохуєсь і віддаєсь ціла ґарному вітрогонови-парубкови Семенови, вірючи йому і його запевненям, не прочуваючи зла. Але й ніхто не стежить за нею. Мати, от як мати, хоч любить свою доньку цїлим серцем, хоч „далаб собі очи виколоти", „ребра поломалаб", як би хто сказав що небудь против Варки, вірить занадто своїй донці, а притім глядить, щоби де лише дало ся щобудь потягнути на горівку; батько суворий, занятий вічно господарством та фурманками „на цїлі місяці", не має також часу глядїти за донькою скартати її та перестеречи. Тому наступило се, що мусїло в тім випадку наступити — Семен звів, покинув Варку, а Варка як та билиночка в поли, проклята та вигнана батьком за нанесений сором, валяє ся по комірних очікуючи на свого любого Семена: коли він прийде до неї, пригорне її, віддячить ся за заподіяну кривду і стане батьком для сина. Не хоче она чути нїчо ані о деньщику-фвальку, котрий би взяв її і такою, якою є, бо богата, ані о Йосифі, котрий любить її щиро а сина-безбатченька виховави за свого, але все чекає на Семена. А той приходить в старости до другої. Варка бачить се — входить в своє прикре положенє, попадає в розпуку, тратить всяку надію на завтра, а щоби дальше не зносити зневаги і горя постановляє

утопитись сама і утопити дитину. В послідній хвилї ратує її Йосиф але дитина втопила ся і Варка іде покутувати за свою провину. Такий зміст драми. Тому роля Варки, роля тяжка і то надзвичайно до виконання трудна роля, котра добре виконана робить сама уже драму, бо иньші особи то лише фіґури до осьвітлення акції та заставлення сцени. Та на жаль, помимо видних старань, п-ні Лонтка ввійти в положенє Варки не удавалось. Удаванє вістало удаванєм, діяльоґи деклямацією а сьміхи в місцях, коли п-на Лонтка силувалась тінювати сильнійше, виходили дещо за скрипучо. Чому сё приписати, годі сказати, бо перший раз з сеї ролі п-ні Лонтко вивязала ся о много ліпше.

Слідуюча роля, котра була в дечім незрозуміла, то роля Зіньки, сільської жебрачки і пяниці. Зінька на мою думку в тім випадку, то собі звичайна сільська бабуня, котра знає яйце вилляти, уголь скинути, відьму відогнати, корову підкурити, хоробу зашептати а притім дещо потягнути, випити порядно і розносити пльотки — а тут п. Малєвичева представила Зіньку як звичайну сільську господиню-піячку. Роля Кулини, матери Варки, виконана п-ю Угорчаковою і деньщика Хведота п-ом Малєвичем випали найліпше, а як на аматорів можна сказати за добре. Так п-ні Угорчакова як і п. Малєвич поводились на сцені свобідно, представляли типи вірні, правдиві, неначе взяті впрост з житя. Семен, п. Шандрівський, добре ухарактеризований, зі знаменитим акцентом в віддаваню чувств, лише троха з заштивними рухами і поважною особою не зробив такого враженя, який був міг викликати. Батько Варки, д. Павловський, дещо за слабо віддав свою ролю в послідньім акті, при прощаню з донькою. Наймит Йосиф, п. Угорчак, вивязав ся зі своєї ролі добре, як також старости, старшина пристосувались до акції.

Взагалі беручи вистава випала надзвичайно добре, однак в місцях більше драматичних де-що за слабо. (Прощанє в II-ім акті, прощанє в III-ім акті і прощанє в V-ім акті).

Що-до характеризації, то здало би ся було на улици в I і IV акті мати які будь намітки на собі, хату пересунути в IV акті на праву сторону або в зад сцени для відріжнення від I і V акту а в III і IV червоні вплітки в косу Варка повинна була залишити, як також в V акті вийти не закутана в загортку від стіп до голови, але так, як випадало — змарніла, в старій одежині, з розпущеним волосєм і т. д.

Пишу тих кілька стрічок не на знеохоту нюйорських аматорів але длятого, що я переконаний, що вони суть в силі в дальших виставах уникнути блудів навіть в дрібницях і дати правдивий образ штуки, заохотити і заінтересувати публику і змусити її до патріотичного обовязку ходженя на власні руські вистави. Коли би ся штука була виконана в якім глухім куті в Пенсильвенії, хоч в сотній части так добре як в суботу в Арлінґтон галі, в такім разі ще можнаби було написати, що відограно знаменито а навіть дуже знаменито, однак від Нюйорчан можна все таки ще більше вимагати.

Що до нашої публики, то хоч не виповнила галі до послідного крісла, однак зійшла ся досить численно. Мушу однак звернути її увагу, що публика повинна заховуватись дещо спокійнійше, не пускати дурних „віців" та наслідовань, не курити, не говорити підчас представленя як би в галицькій коршмі, бо сим перешкаджають аматорам і публиці цікавлючій ся виставою, як також памятаючи, що на американськім хочби 5-центовім „show" потреба сидіти прилично, бо в противнім разі викинуть; колиж однак хто приходить лише на те, щоби побачитись зі знакомими, познакомитись з людьми, потанцювати, то може прийти зовсім вигідно по представленю.

Костів Костур.

ПАССАІК.

Всї батюшки одним миром мазані
або
Крутійства Клопотовського.

Скитаючи ся уже шестий рік по ріжних американських стейтах і плейзах, мав я досить способности придивити ся ріжним народам, вірам та звичаям. Та зі всего того, що видів, найбільше заінтересовали мене цареславні попи. Не знаю, чи є в світі у котрого народа таке кошляве духовеньство, як у наших шизматиків!

Кілько їх я пізнав тут в Америці — бо в старім краю у Галичині нема нїгде тої породи людей — всї подібні до себе як капля води і науками і інтелїґенцією, себто московським колтуньством, а що важнійше то тим, що всї они суть такими майстрами в брехни, що могли би давати безпечно уроки, по нашому лекції брехнї. Треба батюшкови сказати, що сніг єсть чорний — зараз і бере ся переконувати, що сніг чорний; треба батюшкови сказати, що він батюшка руский (Москаль), так зараз найде вам всї докази на свою бесіду і так скаже, що він з матушкі Расеї, з тата русскаво, мами московки і т. д., а треба батюшкови сказати, що він Малорос, так і стає ся Малоросом з Буковини, Галичини чи як йому треба. Шизматицькі батюшки суть так вишколені в брехни, що брешучи, навіть не загикне ся... без намислу раз-два отворив хавку, а брехня вилетїла як бик!

Найзвиннїйший в робленю язиком єсть без сумнїву наш пассаицький батюшка Клопотовський. Той чоловік як бреше, то мов той когут, що вилетївши на пліт замикає очи кукурікаючи, неначе хоче доказати своїм курочкам: ось, дивіть ся, дурні баби-курки, який то я мудрий — на память умію свою пісоньку.

Зайшов я раз у бесїду з батюшкою Клопотовським, та слово по слові загадав батюшка на бороду (борода у цареславних батюшків, се найбільша сьвятість — то єсть їх символ віри) і говорить менї, що сьв. Апостоли носили бороду а і Ісус Христос мав також бороду, значить ся, що шизматики — так поучує мене батюшка — суть правдивими Христіянами, а їх Архиреї, батюшки і проча російська духовна бранжа, правдивими наслїдниками сьв. Апостолів і учеників Христових — всї прочі священики папештаки, так рим. кат. обряду як руського кат. або вірменського і прочі — то суть фальшівниками віри Христової.

На таку мудру бесїду батюшки я усьміхнув ся лише, бо будучи в його office, бояв ся, щоби на мої виводи не упав батюшка у злість, та не розторощив на моїй голові крісла, на котрім сидів, бо у Росії такий єсть звичай, що чоловік мусить лише слухати. По сему бить с.... сину і штупай!! Для того я хочу через ґазету поговорити з батюшкою Клопотовським а зачну по порядку від бороди. Єсли Ти батюшко пассаицкий кажеш, що борода має означати правдивість віри, так будь ласкав скажи менї (можеш відповісти у „Свѣтѣ"), чому-то Ти не носиш такої бороди, як Тобі уросте, але що місяця бігаєш до барбера і кажеш собі остригати свою борідку на такий способ, як се робять пустогони-шпорти?! Таж Ти батюшко не шпорт, Ти наслїдник учеників Христових, чомуж не наслїдуєш їх у ношеню буйної бороди, хотьби такої яку має Ваш Платон?! Таж в такій елеґанцкій борідцї як Твоя не задержить ся навіть „гнида" не то який більший звір!! Де треба бороди, там показуєш космики лише з бороди, а де бороди не треба — там кажеш, що Ти не міг оболити ся, бо від болю зубів спухла пика!! Чиж то не крутарство батюшки?! Ой-йой, ще й яке!!

Але ідім дальше: Ісус Христос і сьв. Апостоли носили довгу одїж завсїгди, коли були у сьвятинї, або переходили з місця на місце, отже і у півтора міліоннім місци Єрусалимі показували ся в довгій рясї, — а чому Ти батюшко не виходиш на місто Пасаік і поза Пасаік в рясї — але надягаєш на себе коротонький suit так як порший ліпший уепку або наш робітник!! Чомуж не вступаєш в слїди Апостолів — а робиш зі себе кльовна?! Іс. Хр. і сьвяті Апостоли ходили в крипцях (личаках) а Ти коханий батюшко носиш на своїх шизмацких ногах черевики першорядної фірми, полискуючі ся мов зеркало; чи то не єсть сьміщне — що иншого говориш а що иншого робиш?!

Голосить нам учений шизматицький пророк Клопотовський науку, „що буде колись час і буде один пастир і одно стадо"! Будь ласкав батюшко сказати, що Ти розумієш під стадом — чорносотенців, хрунів, запроданців і тих кількасот соток горлицьких москалів і девушок пасаицких уважаєш за те Христове стадо — а себе за пастиря, чи всїх шизматиків цїлої матушки-Росії, Сербії не цїлої, Болгарії і Румунії також не цїлої і ще кілька менших народів а царя Миколушку за пастиря?! Єсли так, то гей!

Алеж розваж, єсли єще троха мислиш, що Ісус Христос цїлком не мав на гадці мати колись таке паршиве стадо зложене з найгіршої сорти людий з начальним головою-пастирем царя-ката, котрий у превеликій ревности науки Христової вивішав сотки тисячі невинного народа у своїй імперії лише за те, що домагали ся і домагають ся свободи слова-друку, зборів, науки і поступу. На думку Клопотовського, всї народи сьвіта христіяни-католики, всїх обрядів народности і рас, межи котрими не бракує ніґрів і ескімосів, москалїв гр. кат. обряду і Японців, Еспанців і Янкесів, словом, всї христіяни-католики, щезнуть колись з лиця землї а російська шизма запанує, підібє цїлий сьвіт з верховним пастирем російським царем вєшателем. Такі дурниці може говорити лише такий учений, як Клопотовський та його кумпани і то хиба на третій улици в Пассаіку до темних Іванів та Фесьок з Горлицької і Грибівскої ґуберній з котрих декотрі такой увірили, що цїле їх спасенiє лежить лише в батюшковій бороді, а і то не знати на як довго.

В день сьв. Володимира розповідав Клопотовський галицьким москалям на проповіди, що в Києві звідки Клопотовський родом роблять шизматики в день сьв. Володимира велику параду. Коли почув в тиждень нїзнїйше що руська гр. кат. церков таки направду орґанїзує ся в Пассаіку і має вже свого сьвященика, так проголосив 17. серпня у своїй церкві, що в його парохії нема москалів, що і він сам є галичанином. Такої штуки, щоби родити ся в Києві і в Галичині одному і тому самому чоловікови не втне хто будь — хиба учений Клопотовський. З такої бесїди Клопотовського розсьміяла ся навіть Феська з Грибова. Тай було з чого сьміяти ся.

Борух почувши таке слово свого настоятеля, закусив губу і виціди скрізь зуби: „Не мав пес чим... та ликом!" От яких то слуг має Спаситель Ісус Христос; каганцї тай тілько — коптять, чадять, розносять смрід а сьвітла як нема так і нема, бо і хто дасть правдиве сьвітло: недоуки, викроплені дяки?! Правда, що апостоли не мали і тілько шкіл, що російські батюшки, але Христос просьвітив їх даючи їм іншого Утїшителя „іже єсть Дух сьвятий", а батюшкам утїк Дух сьвятий з пустої голови, та переселив ся до повної бороди і тому у батюшків в голові замість сьв. Духа теліпає ся кацапська борода а доперва аж в бороді щось лазить, та певно, що не Дух сьв.

Іван Попович з Калуша.

З St. Louis, Mo.

вислано на потерпівші жертви у Львові суму $32.00

На то зложили:

Парохіяне в церкві	20.00
Брацтво сьв. Володира від. Р. Н. С. від себе	10.00
о. Д. Хомяк	2.00
Разом	$32.00

т. є. 156 корон і 68 сотиків.

Гроші вислано до „Краєвого Союза Кредитового" у Львові ч. кн. 9000.

Дня 31 липня 1910 обходило брацтво сьв. Волод. В. свого патрона осібним торжеством. В той день перед Службою Б. зійшли ся всї члени брацтва в відзнаках а також і другі запрошені брацтва, як бр. сьв. Великом. Георгія „Соединенія" і бр. сьв. Апп. Петра і Павла „Общества", а опісля всї з прапорами рушили до церкви, щоби взяти участь в Богослуженю і водосьвятію. На Сл. Божій сьвященик мав осібну проповідь а вказавши на сьвітлий зріст Р. Н. С. загрів приступати в єго члени. По Сл. Божій відбула ся гостина для членів і учасників сьвята. При тім прикро згадати, що друге брацтво, сьв. Михаіла, належаче до Союза, не уважало за відповідне взяти участь в сьвяті патрона цїлого Р. Н. Союза, але демонстративно відтягнуло ся від него.

Член Р. Н. Союза.

Просьба.

Брати краяни!

Кацапські ренеґати-російські поклонники, перше гр. кат. сьвященики а пізнїйше шизматицькі задали нашій гр. кат. церкві в Америці страшну рану через те, що за московські рублї запродали кляті Юди **пасаіцку церков** шизматикам і перетягнули наших людий на шизму. Горстка пасаіцких парохіян не дала ся збаламутити і лишила ся вірними своїй церкві і вірі. Але церкви не мож було уратовати, би хрунї батюшки і тростіси захарапчили її у свої руки. Ми без церкви не можемо бути а вибудувати о своїх силах ніяк не потрафимо, бо нас є мало. Колекторів не висилаємо, бо з того більше страти для народа і для церкви чим зиску. Тому маючи вже свого сьвященика, беремо ся до будови своєї церкви а Вас горячо просимо:

Поможіть нам своїми жертвами вибудувати скромну церков, та кілько дасть ся виратувати збаламучених наших братів російськими аґентами з шизматицького багна. Американська гр. кат. Русь велика громада, а громада по ниточцї тай бідному сорочка. Не дайте нам загинути, поратуйте нас своїми жертвами а Бог воздасть Вам стократно на здоровлю, роботі, діточках і многих і благих лїтах.

Ласкаві датки зложіть на руки своїх оо. Духовних або предсїдателя братства єсли нема в місци сьвященика. Clifton, 1. серпня '10.

о. Олекса Пристай сьвящ.
Олекса Пеляк
Константин Петрик кас.
Александер Хованець.

Заходом Українського Товариства
„ПОМІЧ В ЧУЖИНІ"
Від. 215 Р. Н. С. в Ню Йорку
відбуде ся

Перший Великий Баль

в суботу, дня 10. Вересня (September) 1910 р.
в Liberty Hall, ч. 255—63 Houston Str., New York.

Вступ 25 цнт. Початок о годинї 7½ вечером. Часть доходу призначена на фонд українського унїверситету у Львові.

За добру забаву ручить комітет.

Хривостин Корендович,
Симеон Кучма,
Онуфрей Кучма.

Велике народне Віче

в справі послїдних подїй на львівськім унїверситетї

відбуде ся

в гали церковній при Sinclair Street,
в McKeesport, Pa.

в недїлю дня 24 авґуста 1910

о год. 4-ій по полудни.

F129

За Комітет:

о. Ст. Ващишин

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Іх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ,
712 Carson St. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсїдатель:
Дмитро Капітула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсїдателька:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсїдатель:
Федор Ґут Кульчицкий,
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь,
524 Pine & Franklin St.
Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Чеґін, Cleveland, O

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Box 1464 Olyphant, Pa. Lack. Co.

Директор друкарнї:
о. П. Понятишин,
Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканя:
326 Rose Hill Place,
Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антін Цурковський, 184 Hudson St. New York, N. Y.

Менаджер друкарнї:
К. Кирчів, 84 Hudson St., New York, N. Y.

Головний орґанїзатор:
Мих. Беля, 56 Hamilton St., Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союза знаходить ся під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Руский Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя. Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разї смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1000.00.

В разї смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за дїти від $15.00 до $300.00.

В разї утрати: а) обох очий, ніг або рук $1000.00.
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ЦЇНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДЇ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубрицї „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і инші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разї оголошене безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким злє обходжено-б ся в тїй фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні почеру.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

До всїх Вп. Секретарів і Орґанїзаторів відділів Р. Н. Союза.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали деклярацій без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні деклярації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню деклярацій просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано на яке посмертне член хоче належати перечеркненем слова **ціле** або **половину** посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иньшого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах деклярації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати враз з деклярациями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

Ч. 1404 КВІТ $400.00
на чотириста долярів, котрі п. Стефан Періх отримав як посмертну запомогу по женї Аннї з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Plymouth, Pa 12 юлія 1910.
Стефан Періх.
Сьвідки:
Михаїл Ґбур,
Михаїл М. Борецкий.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 46.
Алекс. Сорока предс.,
С. Гриняк секр.

Ч. 1426 КВІТ $250.00
на двіста пятьдесять долярів, котрі п. Марія Боївка, опікунка отримала як посмертну запомогу по Грицю Боївка з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Mahanoy City, Pa. Авґ. 3, 1910.
Марія Боївка.
Сьвідки:
Фредерік Валєвский,
Іван Смит.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 222.

Ч. 1428 КВІТ $180.00
на сто вісімдесять долярів, котрі місц. уряд отримав як кошта пох. по Николаю Павлик з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Ford City, Pa. Авґ. 4. 1910.
Николай Теплий.
Сьвідки:
Йосиф Теплий.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 187.
Анд. Бобак предс.,
Николай Теплий секр.

Ч. 1456 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Андрей Ґузеляк отримав як надзвичайну запомогу за утрату ноги з Головної Каси Руского Народного Союза в Америці.
Priceburg, Pa. 5. Авґуста 1910.
Андрей Ґузеляк.
Сьвідки:
Юрій Хиляк,
Макар Вільха.
Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ 19.
Гнат Фалат предс.,
Стефан Сисак секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союза

YOUNGSTOWN, O. бр. сьв. Арх. Михаїла від. 140 подає до загальної відомости, що річний мітинґ відбуде ся дня 14. авґуста с. р. Справоздане касове, Вибір нового уряду. Член, котрий не вирівнає свого довгу підпаде карі після статутів. Мітинґ відбуде ся під ч. 526 W. Raven Ave. зараз по Службі Божій. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 д. кари.
Ілько Сушко пре.,
Йосиф Присташ скр.

CHISHOLM, MINN. бр. сьв. о. Ник. від. 87 повідомляє усїх своїх членів що піврічний мітинґ відбуде ся дня 14. серпня с. р. Вибір нового уряду, (пр. секр. і кас.) Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник 1.00 дол. кари.
М. Косяк пр.
Іл. Лязоришак скр.

OIL CITY, PA. бр. Пр. Богор. від. 139 подає до відома, що річний мітинґ відбуде ся дня 14-го серпня с. р. в гали Ів. Фраза Стевен стр. Справоздане касове і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. а урядник $1.00 кари.
Йос. Ромянчак пр.
М. Фрас скр.
Ів. Фрас касієр.

ST. LOUIS, MO. бр. сьв. Вол. Вел., від 179. повідомляє всїх своїх членів що надзвичайний мітинґ відбуде ся дня 14. с. м. в гали церковній зараз по Сл. Божій. На мітинґу мають явити ся всї члени інакше платять кару. На мітинґу тім буде говорити ся в дуже важних справах.

Члени, котрі довгують, мусять безпроволочно довг вирівнати. Комітет з Представленя в Madison, Ill., котрий ще має тикети і гроші просить ся здати рахунок. Уряд бібліотеки аби здав своє справоздане що до грошей і книжок. Контрольна Комісія нехай сповнить своє діло. По тім всім вибір Делеґата на XI. гол. Конвенцію Р. Н. С. — М. Петровский пр.

PERTH AMBOY, N. J. Бр. сьв. О. Николая від. 104 подає до загальної відомости всїм своїм членам, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 14. серпня 1910 в гали п. Ваверчака. Усї члени мають явити ся. Неявивший ся член підпадає 25 цнт. а урядник 50 цнт. кари. Довгуючі члени до бр. і до Союза мають свої належитости точно виповнити на тім мітинґу. — Вас. Козак пр., Николай Ваверчак кас., Дм. Степась секр.

PHILADELPHIA, PA. бр. сьв. Георгія і Наддніпр. Сокіл подає до відома що мітинґ піврічний відбуде ся дня 14. серпня с. р. зараз по Сл. Божій в гали Катедральній. Будуть важні справи до полагодженя, длятого кождий член повинен явитись. При тім припоминаєсь сею дорогою, що залягаючі члени, наколи не поплатять залеглостий на сїм мітинґу, будуть викреслені. — Т. Грицей секр.

HERKIMER, N. Y. брат. сьв. Отця Николая, від. 192. подає до відомости своїм членам, що річний мітинґ відбуде ся дня 14. серпня на Minykord Hall на котрім буде ся принимати нових членів до Братства без вступного а до Р. Н. С. після Статутів. Неявивший ся член підпадає карі 50 цт. а урядник 1 дол. — В. Беднарчук пр., Петро Янко кас., Николай Німий секр.

PORT JERVIS, N. J. бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 198 Р. Н. С. подає до відома, що мітинґ відбуде ся 21. серпня, вечером о год. 7-ій під Рим. Кат. Костелом на Ball St. Всї члени мають явити ся бо буде касовий обрахунок. Член, котрий має старий довг мусить на мітинґу всьо оплатити. — І. Прохир пр., Г. Заборский секр.

TROY, N. Y. Тов. „Січ", від. 271 подає до загальної відомости всїм своїм членам, що піврічний мітинґ відбуде ся дня 21-го серпня в гали церковній на 3-ій cor. Monral St. точно о год. пів до 6-ої вечером, на котрім мусять явити ся всї члени, бо суть важні справи. доповняючий вибір комітету, справоздане касове і більше важних справ. Неявивший ся член заплатить 50 ц. а урядник доляра кари. Кождий член мусить вирівнати всї свої залеглости, член котрий не заплатить свого довгу буде виключений з Тов. і Р. Н. С. Нових членів будемо принимати без вступного до Товариства а до Р. Н. С. після Статута через два місяці: в Серпню і Вересню — Роман Городецкий секр.

DESLOGE, MO. бр. сьв. От. Николая, від. 225 взиває всїх членів, щоби каждий явив ся на слїдуючім мітинґу дня 14. Авґуста 1910 який зачне ся точно о 1. год. по полудни в гали коло церкви. Буде вибирати ся Секретаря на місце Івана Якимового Кождий член мусить явити ся на мітинґу, бо єсли нї, то заплатить 50 цт. а урядник 1 дол. кари. Почавши від сего мітинґу, єсли який член не буде приходити на мітинґ коли припадає, буде платити кару по 25 цт. Чл. котрий буде довжний два розмети буде виключений з Братства і Р. Н. Союза. — Ів. Якимів сек.

Пошукуваня осіб

(Оголошене в сїй рубрицї коштує по 2 цнт. від слова).

ДЕ Є?
$5.00 надгороди тому хто подасть докладну адресу Юрія Степанчука. Важна справа.
Іван Федан,
Canonsburg, Pa.

ХТО ЗНАЄ
де є Іван Цимбаляк, то прошу донести його женї, котра пошукує його. — Катерина з Теличків Цимбаляк, 442 2nd St., Troy, N. Y.

Конкурси.

Руська церков в Ambridge, Pa. потребує сейчас **дяка**. Платня $35.00 і доходи. Услівя листовно. Адрес: Rev. Alex. Pelensky, Box 416, Ambridge, Pa.

З усїх усюдів.

— Говорячі почтові картки. Послїдною новостю з обсягу почтових кореспонденток суть говорячі картки. Звичайна картка з видом є з верху поволїчена спеціяльною масою, на якій штифт з ґрамофону риє слїди. Винахідник сконструовав спеціяльні машинки, які можна буде уставити в кождім льокали. Хотячи вислати картку, вкидає ся до отвору гріш а потім говорить ся до туби. Записана картка вилїтає з відповідної шпари і її посилає ся почтою як звичайний переписний листок. Адресат закладає її до малого ґрамофону, наставляє штифт і чує ясно слова свого кореспондента. Маса є так тревала, що не шкодять їй нї почтові печатки, нї звиненє нї навіть зложенє її на двоє. В виду щораз більшого розповсюдненя малих ґрамофонів, яких можна купити вже за кілька долярів, сей найновійший спосіб переписки найде величезне примінене.

— Кара смерти за поцїлуй. Неодного се дивує, коли прочитає що тутешні судії накладають дуже високі кари на такого, що позволить собі поцїлувати гарну дївчину проти її волї. Але кілько більше хиба такий здивує ся, коли дізнає ся що свого часу в Римі за такі поцїлуї були кари о много тяжші. В роцї 1727-ім коли папою був Венедикт XIII. вийшов з папської друкарнї едикт, якого § 81 — після часописи „Messagero" говорив як слїдує: „Хто силою хотївби поцїлувати чесну жінку,. та хотяйби навіть і не поцїлував ще, а тільки її обняв, або зробив иньший рух, нагадуючий поцїлуй, має бути засуджений на дожизненні ґалєри, а його майно сконфісковане; коли хтось поцїлує, аби сим зневолити жінку до супружества, або щоби перешкодити її в виході замуж, має бути покараний смертю... Оголошує ся, що в разї проголошення засуду смерти, неповнолїтність не має значіня, коли засуджений не докаже, що має менче як 20 літ."

— „Капітан з Кепенік" в Хінах. Англїйські часописи, що виходять в Хінах доносять про дуже цікаву подію. На голову ватажка Чунґузів, Гунґфонґа повітовий мандарин (начальник) визначив надгороду в сумі 1000 долярів. І ось до палати сего мандарина в лєктиці прибуває якийсь висший достойник з червоним ґузиком на шапцї. Мандарин приняв з найбільшими почестями високого гостя, який зажадав розмовити ся з мандарином в чотири очи. Коли лишили ся самі, прибувший достойник витягнув нараз револьвер і крикнув: „Я єсьм Гунґфонґ, ватажок Чунґузів!... Давай сюди сейчас гроші, визначені як надгорода за мою голову"... Мандарин сейчас вручив йому гроші а тодї Гунґфонґ закнеблював йому губу звязав руки і ноги і зачинив кімнату на ключ, який забрав зі собою. Урядникам сказав, що по причинї дефравдації арештував мандарина і тому на дверах кімнати в якій він був замкнений казав прибити таблицю з написом, що сї двері вільно відчинити допервa по 24 годинах. І доперва по сїм часї виявила ся уся річ. По Чунґузї тимчасом і слїд пропав.

— Поміри температури в найглубшій майнї на сьвітї. Найглубша яма, чи там майна на сьвітї є в Чухові в Гор. Шлеску, що належить до Прус. Недавно роблено там докладні поміри температури при помочи вісьмох термометрів. Інструменти функціонували повних 83 годин, а в результатї показала ся температура 83.4 степенів тепла в глубинї 2221 метрів.

— Украденє дитини циганами. До Радовець на Буковинї прибула перед тижнем банда циганів і розложила ся табором під містом. Радовецька публика, особливо женщини, цікаві на вороженє циганок, відвідували товпою циганський табор, причім многі замітили, що в однім шатрі находить ся 6 лїтна дївчинка, біла і скорше подібна до Жидівки ніж Циганки. Коли до неї заговорили, показало ся, що вимова у неї жидівська. Про своє відкритє женщини донесли місцевій жандармерії, котра сейчас удала ся до циганського табору і провіривши справу на місци, забрала з собою дївчинку а її мниму матїр, Тіду Анґель арештувала. Арештована циганка призналa ся, що дївчину справдї украдено перед чотирма роками в околици Чернівцїв, але місцевости і родичів дитини арештована назвати не хоче. Слїдство ведеть ся дальше.

— Найденє мамута. В низині ріки Єнїсея, в місцевости Гольчиха, найдено мамута коло жерел рік Козача і Поперечна. На поверхні землї показала ся одна частина мамута — голень задної ноги в сьвіжім станї, зі шкірою і мясом, а друга задна нога з переломленою голенню, але без мяса і шкіри, сторчала із землї. Тут же лежали кости черепа. Із землї виступали також кінчини передних ніг і часть тїла. Вся передна частина мамута находила ся в земли в цїлім видї зі шкірою і мясом. Останки мамута доставлять до царської академії наук в Петербурзї.

— Дитина-велит. На однім передмістю міста Льондону живе робітник, котрого шестилїтний хлопець такий великий, що йому заборонили ходити до школи, бо не лише, що не може влізти ся до шкільної лавки, але через него не можуть вчити ся иньші дїти, бо всї лиш дивлять ся на него. До того він дуже сильний. Хлопець на дві третини сяжня високий груди його в обємі 44 цалів широкі, а важить 240 фунтів! При тім всїм хлопець зовсїм здоровий. Одно лиш те впадає в очи, що він досить тупоумий, не хоче нїчого робити і вічно лиш спав би.

Книжки
які можна дістати вскладі книжок „Свободи“:

	цит.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники організують ся	15
Весела Книжочка з образ.	35
З Старім і Новім краю	25
Дещо про звірята	30
Емігрант	15
Ковнір	10
Куравлї	10
Житє, зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	15
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений Грішник	20
Народний рух австро-угорських Русинів	15
Новий Завіт	$2
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Псалтир	$1
Розмова Поляка з Русином	10
Релїгійні віровання	20
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Товарисна ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землі, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Руско-англійский тлумач	60

Молитвенники в красній оправі.

Бог Надежда моя	$2.50
Хліб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в звич. опр.)	.75
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30

Також можна дістати:

Книжочки колекторські церковні	10
Книжочки Братскі	10
Поминик померших душ	10
Метрики хрещеня	3
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3

Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.

„ДУШПАСТИР“
се прекрасна, щиро-руська церковно-народна газета.
Виходить в Філядельфії кождого місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі сьвіта. В „Душпастир-і“ друкують ся важні для всїх оголошеня гр. кат. канцелярії Епископської. Не брак там і жартів веселих та сьмішних, і красних образків. „Душпастир“ всїм подобає ся — всї его хвалять.
Коштує на цїлий рік так тут в Америцї як і до старого краю всего лиш $1.20.
Гроші на „Душпастир“ треба посилати (найлїпше почтовим моней-ордером) на імя:
Rev. J. Boyarchuk, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Одинока взірцево уряджена
ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“
затрудняє добре вишколений друкарський персональ, посїдає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.
Виконує
всякі друкарські роботи
точно, гарно і по низьких цїнах.
Впов. Родимцї, як тоже Віддїли і члени Р. Н. Союза повинні з всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарнї „Свободи.“ — Адрес:
184 Hudson Street, New York, N. Y.

По процесі.

В попереднім ч. „Свободи" згадали ми коротко про те, як то прийшло до процесу Арсенія з Кирчовим і Цурковським; потім ми розказали там цілу „історію" Арсенія і Марини на підставі їх власних зізнань, не відповідаючи ще однак нічого на се питане, чи Арсеній доказав в суді свою невинність. Щоби можна виробити собі понятє, чи Арсеній був винним в закидуванім йому знасилованю дівчини, ми мусимо конечно взяти під розвагу те, що виказала оборона. Розуміється, що як попереднім разом, так і тепер ми не будемо запускати ся в ріжні правні формальности, котрих було повно при розправі, лише знов обмежимо ся, і то можливо як найкоротше, до самого факту. Отже до річи, іменно, що показало ся в суді при відводовім поступованю оборони:

Марина, породивши маленького Андруся, опинила ся в дуже незавиднім положеню. Як звісно, перед тим вона служила в монастири, а коли показав ся їй горбок з переду, то її відправили з монастиря і вона пішла на службу до мирового судії в Мейфільд. Тепер-же-ж, коли у неї була маленька дитина при грудях, то розуміє ся, ніхто не хотів її приняти на службу, а так само вона не могла йти на роботу до фабрики чи де там, бо-ж прецінь треба було дитину при кімсь лишити. У своїй отже розпуці пішла Марина поміж люди шукати когось, хто би схотів приняти її дитину на виховане. Одного разу зайшла вона так і до маляра, Мітрофона Білущенка, тай просила, аби його жінка взяла дитину у свою опіку, або щоби Білущенко дав до часописей оголошенє, що бідна, безпомічна мати шуказ милосердних сердець, які змилувалиб ся над нею і приняли на виховане її дитину. У Білущенка харчував ся тоді (був на борді) Евген Василенко і трафило ся так, що в тім часі, коли у згаданого Білущенка була Марина з дитиною, прийшов там також Грицько Чалий з Олифанту. Зовсім природно, що присутні в хаті Білущенка, бачучи перед собою дівчину в прикрих обставинах, мусіли нею зацікавитись та й почали її допитуватись, яким то способом знайшла ся у неї дитина. Марина, немаючи причини таїти свого сорому і своєї нужди, вийшла тепер зі всім „на пляц" — як то кажуть та й розповіла їм про своє лихо. І після сего її оповіданя річ мала ся так:

По благословеню цминтаря в Сімпсон вона хотіла вертати до монастири зелїзницею і просила Арсенія о гроші на тікет. В першій хвили Арсеній хотів дати їй на тікет, но потім змінив він свою думку і казав їй їхати до монастиря повозкою (боґою) разом з ним. Не перечуваючи нічого злого, вона на се згодилась. І коли вони обоє були в лісї, а на дворі, як відомо, було вже темно, почав Арсеній прилабуднюватись до Марини. Йому, мовляв, збирало ся на „мілосць" і він зачав випитуватись Марини, чи вона не має яких любасів „фраїрів" — як то звикли говорити наші люди. Марина відповідала, що любасів їй не потреба, та Арсенію було се не понятно, аби така молода дівчина могла йти на перекір своїй природї і не мати нікого. Як довго тревало таке залицянє Арсенія до Марини, не каже протокол розправи; досить, що потім зачав він частувати свою товаришку подорожи овочами і бананами. А потім зачинав він вже добиравись і до чогось грубшого; отже він став її цілувати і обіймати. А потім він почав приглядатись її панчошкам. А потім задержав він коня. А потім закинув ногу. А потім... наш Арсениско зробив щось таке, про що нам вже стидно говорити... По якімсь часі наслідок їзди Марини з Арсенієм зачав показувати ся на Марині і, бачучи се Арсеній, видалив її, як в горі вже сказано, з монастиря. Опісля, як народила ся дитина, Марина ходила кілька разів до Арсенія з просьбою, щоби він яко тато дитини взяв її до сиротинця. Но Арсеній за кождим разом накидав ся лише на неї і приняти дитини не хотів тому, мовляв, бо се була звістна річ, що дитина взяла свій початок з монастиря і як би він її приняв, то всі говорили-б що в монастири є якась фабрика дітий. Арсеній дав їй лише 10 дол. відчіпного і наказав їй більше в тій справі його не турбувати.

Оттака то біда скоїла ся Марині після того, що вона розказувала в хаті Білущенка і присутні, що чули з її уст се оповіданє, зізнавали так в суді яко сьвідки для оборони. Треба піднести, що тих їх зізнань слухали так судії присяглі як і та публика, що була в судовій салї, з дуже напруженою увагою і можна було пізнати, що ті зізнаня робили на всіх дуже пригнобляюче вражінє. Прокуратор старав ся вправді подати в сумнів або бодай ослабити зізнаня тих сьвідків, але наші хлопці держали ся гаразд і не дали ся ані разу збити з пантелику.

Но звернемо увагу читачів на ще одну дуже замітну річ, яка вийшла при відводовім поступованю оборони. Щоби однак читачі ліпше її зрозуміли, мусимо цофнути ся трошки взад. Ми знаємо іменно, що коли у „Свободі" появила ся статя про Арсенія і Марину, то Арсеній постановив ратувати свою честь. І се ратованє чести розпочав Арсеній в сей спосіб, що з якимсь Яцком Адамяком пішов він до Марини і вона зізнала під присягою у мирового судії, що з Арсенієм не мала нічого до діла. Опираючись на тім зізнаню Марини, Арсеній через двох своїх адвокатів зажадав відкликаня у „Свободі" сеї статі, що нарушувала його честь. Коли-ж се його жаданє показало ся даремне, він виточив кримінальний процес і доказом його невинности мало служити як раз те заприсяжене зізнанє Марини, що Арсеній ніби то не зробив нічого злого.

Те зізнанє Марини для Арсенія не мало однак в суді леґальної вартости, бо в часі розправи показало ся ось що: Коли Арсеній домагав ся відкликаня статї під загрозою, що він піде на судову дорогу, коли „Свобода" не схоче його жаданю задосить учинити, постановив Кирчів довідатись, як взагалі стояла ціла та справа з Арсенієм і Мариною. Поїхав отже до Мейфільд, бачив ся з тими людьми, які були у Білущенка і чули з уст Марини в горі розказану її придибашу з Арсенієм, знайшов відтак саму Марину і вона зізнала другий раз під присягою і при сьвідках у мирового судії, що перше її зізнанє, яке вона складала для Арсенія, було неправдиве і нічого не варта та що вона зізнавала так лише для того, бо Арсеній разом з Адамяком вимогли на ній таке зізнанє грозьбами і просьбами. Марина говорила вправді в часі переслуханя, що вона зложила зізнанє для Кирчова тому, бо їй мали обіцяти, що з нею посватають ся та що дадуть їй 10 тисяч долярів, но та сама Марина на питанє, хто їй робив такі обіцянки, відповідала виразно що ані Кирчів ані Цурковський, а й не назвала вона нікого по імени, хтоб їй щось подібне мав пропонувати... Загалом беручи, заприсяжені зізнаня Марини так для Арсенія як і для Кирчова і Цурковського становили дуже важний пункт при розправі, но конець-кінців зізнанє Марини для Арсенія не то, що не мало в суді ніякої вартости, але воно ще й дуже значно пошкодило його справі.

Тай можна-б ще дуже много говорити про ту розправу Арсенія з Кирчовом і Цурковським, но воно забрало-б много часу і місця у „Свободі". Нам здається, що кождий, перечитавши бодай трохи уважно отсї наші статї, міг би вжей сам зробити собі дуже легко висновок, чи Арсеній очистив ся з закидуваного йому поступку, чи ні. Зі своєї однак сторони ми не хочемо нікого лишати в непевности тай скажемо зовсім ясно, що Арсеній не лиш не доказав своєї невинности, але противно обжаловані доказали йому, що правдою було се, що в своїм часі писала про него і про Марину „Свобода".

Вправді, сам Арсеній і Марина не признали ся в суді, аби вони мали щось з собою до діла, но се ще нічого не значить. Коли хочемо осудити, чи Арсеній согрішив з Мариною проти шестої заповіди Божої чи не согрішив, мусимо взяти під увагу ті обставини, серед котрих сей його гріх мав бути поповнений. А ті обставини в сім випадку були як раз сего рода, що кождий здоровомислячий чоловік, зваживши, їх бодай трошки мусить безусловно прийти лише до такого переконаня, що Арсеній і тільки Арсеній був батьком маленького Андруся.

А які-ж то були ті обставини? Було їх досить богато. І так: 1) Арсеній казав їхати Марині до монастиря разом з ним, хоч вона могла їхати зелїзницею. 2) Та їзда відбувала ся в ночи, котра, як звісно, є приятелькою гріха. 3) Сама Марина говорила в хаті Білущенка перед трьома сьвідками, що вона мала дитину від Арсенія. Се її оповіданє мусіло бути правдою, бо всі сьвідки зізнавали однаково в суді і Арсеній, колиб се була неправда, міг би був потягнути до одвічальности за очерненє саму Марину. 4) Про такого чоловіка, що називав би ся Преташ, і котрий ніби то мав бути батьком дитини, ніхто в околици Мейфільду нічого не чував, а й сама Марина не вміла про него майже нічого сказати, що являєть ся чейже неправдоподібним. 5) Заприсяжене зізнанє, яке складала Марина для Кирчова, мусїло містити в собі правду, бо вона складала його не за-для якихось обіцянок, лиш добровільно перед кількома сьвідками і перед таким мировим судією, що розуміє по руськи. Дальше за провиною Арсенія промовляє ще й така обставина під ч. 6: Латинська пословиця говорить, що „solus cum sola non solent dicere Pater noster", що по нашому значить: „Мущина і женщина, сам на сам, не звикли говорити Отченаш". Арсеній був в лісї в ночи з Мариною сам на сам; ну, тай певно, що до них та латинська пословиця мала своє застосованє. А в кінци під 7), найліпшим мірилом, що Кирчів і Цурковський перевели доказ правди, було се, що суд викинув цілу справу Арсенія, чого був би не учинив, коли б було показалось, що обжаловані статею у „Свободі" провинились.

Ну, тай радуй ся Арсеніє, цареславний ігумене.

А. П. Подолин.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Серпень.

11	Ч	Калиника
12	П	Сили
13	С	Євдокима пр.
14	Н	Серп. 8. † Ч. Хр.
15	П	П. м. Сгеф.
16	В	Ізаакія, Дал.
17	С	Отрок в Еф.

— Страйк майнерів при мягкім углю в Westmoreland County почав ся 1-го апріля 1910 з причини, що майнери зажадали признаня майнерської юнії і 8 годин праці. Властителі копалень старають ся той страйк зломати і повисилали аґентів по всіх містах глядіти за людьми до праці. Тому то повідомляє ся всіх Русинів нехай не дадуть ся збаламутити аґентам, бо кождий може знати, що де люди хватають ся страйку, там не може бути добра робота. Агенти ходять за скебами по Ню Йорку, Філядельфії, Скрентон а найбільше по Пітсбурґу.

— Відмовленє краєвої субвенції. Краєвий видїл Галичини порішив здержати виплату субвенції в квоті 8.000 К, „обществу ім. Качковского" на народні „іздания". Здержанє субвенції умотивовано тим, що „общество" в тих „изданіях" замісць ширити просьвіту захвалює Росію, ширить ними царе- і православє; уживає в тих книжочках „староруского" язика, незрозумілого для селян, і жадає заведеня російських шкіл і взиває до переписки з властями в московській мові. Отсе понуки, задля котрих галицкий видїл краєвий відмовив „обществу Качковского" субвенції за сей рік, виплачуваної єму від трох літ на основі соймової ухвали. Шкода, що аж тілька літ треба було польському кр. виділови, щоби добачити ту царе- і православну пропаґанду, яка вела ся в тих „изданіях" ще перед 1-им уділенєм краєвої субвенції. „Общество" певно на тім нічого не втратить, бо тепер, як мученикови за „ідею" припливуть субвенції рублями.

— Клопоти з духоборцями. З Вінїпеґу (Канада) доносять, що канадийський уряд має богато клопоту з російською сектою духоборців, котрі в значнім числї поселили ся в Канаді. Именно, вініпеґська поліція довідалась, що громада духоборців пішла у відлюдне місце відбувати релігійні практики та що вони молять ся там... голі. Відділ кінної поліції удав ся отже на вказане місце вісім миль від Вініпеґу і знайшов там дійсно 35 духоборців, мущин і женщин без жадної одежи, як всї вони разом сьпівали набожні пісні. Духоборці скинули перед тим свою одіж в одну купу і її спалили, а самі лишили ся в адамовім строю. Поліція арештувала сектярів і замкнула їх в пустій шопі, а коли принесено одіж для мущин і женщин, то треба було насильно втягати її на оглупілих людей. Не знати, що зробить з ними канадійський суд, бо оскаржено їх о неприличне захованє.

Духоборці є то секта, яка витворилась на лоні російської православної церкви. Вони сеї церкви не узнають і вірять, що Ісус Христос воплочував ся много разів тай молять ся до своїх власних „пророків", котрим вони приписують синівство боже.

— Подорож бальоном понад океан. — Двох Американців В. Велмен і М. Венімен будуть пробувати сеї осени перелетіти бальоном „Америка" через океан атлянтийський до Европи. Сей бальон збудовав Велмен в тій цїли, щоби ним залетіти до північного бігуна. Два рази пускав ся він ним зі Шпіцберґен до бігуна, но йому не щастилось. На тім бальоні буде уміщений прилад бездротного телеґрафу і звіти з бальона будуть посилані так, як зі звичайних парівців, курсуючих через атлянтийський океан. Бальон буде мати шістьох подорожних. Він возьме з собою на засіб 1.600 ґалонів ґазоліни. Сей бальон має два мотори, один о силї 70—80 коней для звичайного ужитку, а другий о силі 300 коней на випадок непредвиджений, іменно, коли треба буде летіти з великою скоростію. Нам здаєть ся, що ті, що пустять ся бальоном в дорогу до Европи, ніколи не долетять до другого берега, лише знайдуть мокрий гріб в филях океану...

— Жерун. На засіданю віденьского товариства для внутрішної медицини і недуг діточих демонстрував проф. Шлєзінґер артиста, котрий поликав камінє і острі шевські цьвяшки, котрими шевці збивають до купи шкірки на обцасах. Артист той зїв насамперед досить великий тарільчик камінців а відтак другий тарільчик шевських цьвяшків, котрі поправді не поликав лиш перехиливши голову в зад, кидав в провід проликовий так, що они самі без поликаня впадали до жолудка. Наконець хотів артист зїсти ще скляний коминок від лямпи і живу гадину, але зібрані члени згаданого товариства спротивили ся тому. Лікарі при помочи рентґенівських лучів могли виразно доказати, що в жолудку артиста находять ся камінє і цьвяхи. Коли відтак над сею справою завела ся дискусія, тайний радник др. Штрумпель доказував, що тої штуки можна вивчити ся лиш через довгу справу а тодї верхна оболонка проликового проводу стає так тверда, як колиб її хтось вигарбував. Він видів у Вроцлаві артиста, котрий аж до жолудка пхав собі шаблю, а проликовий провід у него був дійсно так твердий як колиб вигарбований.

NEW YORK, N. Y. „Товар. Запор. Січ" від. 117 повідомляє всїх своїх членів, що місячний мітинґ відбуде ся в суботу, дня 13. серпня о годині 8 вечером під числом 134 E. 7th St. Котрий член не явить ся на мітинґу зістане суспендований. — Ів. Ганачівський пр. Ів. Білобрам скр., Фелікс Дашкевич кас.